МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет податкової справи, обліку та аудиту
Кафедра обліку та аудиту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Організація та методика обліку, аудиту та аналізу грошових коштів»

Здобувача вищої освіти другого (магістерського) рівня
ІІ курсу, групи ОМФЗ – 23-1,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітня програма «Державний аудит; судово-економічна експертиза у фінансових розслідуваннях»

_____ *підпис здобувача вищої освіти* — Іллючок Олександр Ігорович

Науковий керівник _____ *підпис* — Панасюк Ольга Вікторівна, к.е.н., доцент

Гарант освітньо-професійної програми _____ *підпис* — Лісовий Андрій Васильович, д.е.н., професор

Допущено до захисту рішенням кафедри
протокол від «28» 01 2025 № 2

Завідувач кафедри _____ *підпис* — Лісовий Андрій Васильович, д.е.н., професор

Ірпінь – 2025

Реєстрація № 11 28.01.2025 _____
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 28.01.25 _____
(до захисту, на доопрацювання) (дата)

Результат захисту 70/С/4 13.02.25 _____
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: _____ Лавренкова Я.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

Члени комісії:

_____ Лісовецький А.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

_____ Савченко А.М.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

_____ Панасюк О.В.
(підпис) (ініціали, ПІБ)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, ПІБ
ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ НАУКОВИМ КЕРІВНИКОМ				
1. Зміст роботи (наукова і практична значимість роботи, її наукова новизна, глибина дослідження, здатність екстраполяції теоретичних висновків до практичних ситуацій, наявність сильних і слабких сторін, логічність та послідовність викладення матеріалу тощо)	від 0 до 30	24		
2. Рівень підготовки здобувача (володіння професійною термінологією, вміння здійснювати аналіз, приймати рішення, вносити пропозиції тощо)	від 0 до 10	8		
3. Ставлення здобувача до виконаної роботи (дотримання календарного плану, урахування пропозиційї зауважень наукового керівника, оформлення роботи тощо)	від 0 до 10	6		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	38		
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 15	15		
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 30	12		
РАЗОМ БАЛІВ	**від 0 до 50**	32		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	**від 0 до 100**	70		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
70	C	4	13.02.	Лавренківська Н.В. Москвей А.В. Савченко А.М. Панасюк В.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	Д	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	ЄХ	2 (незадовільно)

ВСТУП

Актуальність теми. Раціональне управління грошовими коштами є одним із ключових факторів забезпечення фінансової стабільності підприємств у сучасних умовах ринкової економіки. Відсутність належного контролю за рухом грошових коштів, неефективна організація їх обліку та недостатній рівень аналітичної обробки інформації можуть призводити до втрат ліквідності, зниження платоспроможності та фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Це особливо актуально для підприємств, що функціонують у нестабільних економічних умовах, де своєчасне прийняття рішень на основі достовірної фінансової інформації є критично важливим. Сучасні нормативно-правові акти та міжнародні стандарти фінансової звітності містять низку вимог щодо обліку грошових коштів, проте їх практичне застосування часто супроводжується методологічними труднощами. Існує потреба в удосконаленні методичних підходів до організації обліку, аудиту та аналізу грошових коштів, що передбачає комплексне дослідження існуючих проблем, критичну оцінку чинних регламентів та розробку пропозицій щодо їх адаптації до потреб підприємств різних галузей. Важливим аспектом є інтеграція результатів аналізу до системи управління підприємством, що дозволяє не лише своєчасно виявляти проблемні аспекти в русі грошових коштів, але й формувати дієві управлінські рішення для їх оптимізації. Це зумовлює необхідність проведення досліджень, спрямованих на підвищення ефективності обліково-аналітичних процесів та посилення контролю за фінансовими ресурсами підприємств.

Інформаційна основа роботи. Значний внесок у розвиток теоретичних та практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту грошових коштів підприємства здійснили: Гнатенко Є. П., Голяш І. Д., Задорожний С. В., Ільчук А. Р., Калетвінцев М., Коваль С. І., Ковальчук К. В., Ломакін Н. В., Остафійчук С. М., Сілівончик О. Б., Скрипник М. І., Сіренко А. О., Король Р. Р. та інші. Поруч з цим, актуальними залишаються питання удосконалення методичних підходів до обліку, аналізу та аудиту грошових коштів підприємства, зокрема стосовно

забезпечення прозорості облікової інформації, підвищення якості внутрішнього контролю, адаптації міжнародних стандартів фінансової звітності до умов вітчизняної економіки, а також розробки ефективних методик оцінки руху грошових потоків для прийняття управлінських рішень.

Мета та завдання роботи. Метою кваліфікаційної роботи є комплексне дослідження теоретичних і методичних засад обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства, розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи обліку та контролю за рухом грошових коштів, підвищення рівня достовірності фінансової інформації та її використання для прийняття ефективних управлінських рішень. Для досягнення поставленої мети слід виконати низку науково-практичних завдань:

– дослідити економічну сутність грошових коштів підприємства, проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства;

– надати організаційно-економічну характеристику бази дослідження, проаналізувати фінансово-господарські показники діяльності підприємства за останні три роки, виконати SWOT-аналіз фінансового стану підприємства;

– описати порядок ведення синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів ПрАТ «Оболонь»;

– розробити методику проведення аудиту грошових коштів досліджуваного підприємства;

– сформулювати методичний підхід до аналізу руху грошових коштів на підприємстві;

– запропонувати рекомендації щодо вдосконалення облікової політики грошових коштів, визначити перспективні підходи до підвищення ефективності аудиту грошових коштів, обґрунтувати шляхи покращення методики аналізу грошових потоків для прийняття управлінських рішень.

Об'єкт дослідження – процеси обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства, їх організаційні, методичні та інформаційні аспекти.

Базою дослідження є ПрАТ «Оболонь» – одне з провідних підприємств харчової промисловості України, що здійснює виробництво та реалізацію безалкогольної продукції.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та практичні аспекти організації обліку, аудиту та аналізу грошових коштів на підприємстві, а також шляхи їх удосконалення.

Методи дослідження. У процесі дослідження обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства використано комплекс наукових методів, що забезпечили всебічність та обґрунтованість отриманих результатів. Теоретичною основою дослідження слугували загальнонаукові методи пізнання, зокрема метод аналізу та синтезу, що дозволили розглянути економічну сутність грошових коштів, систематизувати наявні підходи до їх обліку, аудиту та аналізу, а також здійснити узагальнення нормативно-правових положень у цій сфері. Метод абстрагування застосовувався для формулювання теоретичних узагальнень, зокрема під час дослідження категоріального апарату та критичного аналізу нормативно-правової бази. Порівняльний метод дозволив провести зіставлення підходів до обліку та аудиту грошових коштів відповідно до чинних національних та міжнародних стандартів фінансової звітності. У процесі дослідження фінансової діяльності ПрАТ «Оболонь» використовувалися економіко-статистичні методи, зокрема методи вертикального та горизонтального аналізу, що сприяли оцінці динаміки та структури грошових потоків підприємства за досліджувані періоди. Метод коефіцієнтного аналізу дозволив оцінити фінансову стійкість, ліквідність та ефективність управління грошовими коштами. Для обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення методик обліку, аудиту та аналізу грошових коштів було застосовано методи моделювання та прогнозування, які дозволили розробити пропозиції з автоматизації облікових процесів, підвищення ефективності внутрішнього контролю та оптимізації управлінської звітності.

Джерелами інформації виступили нормативно-правові акти України, зокрема Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в

Україні», Податковий кодекс України, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) та міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ); фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» (баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів); наукові праці, присвячені питанням обліку, аудиту та аналізу грошових коштів; монографії, підручники та навчальні посібники з бухгалтерського обліку, аудиту та фінансового аналізу, а також матеріали наукових конференцій, фахових періодичних видань та електронні ресурси, що висвітлюють сучасні тенденції у сфері обліково-аналітичного забезпечення підприємств.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає у поглибленні теоретико-методичних засад обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства шляхом уточнення економічної сутності грошових коштів, удосконалення методики проведення аудиту з акцентом на внутрішній контроль, а також розробці підходів до підвищення аналітичної інформативності фінансової звітності підприємства з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Практична значущість кваліфікаційної роботи полягає у розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства, які можуть бути використані у діяльності ПрАТ «Оболонь» для підвищення якості фінансової інформації, посилення контролю за рухом грошових коштів, своєчасного виявлення фінансових ризиків та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Результати дослідження можуть бути впроваджені в облікову практику підприємств різних галузей економіки, а також використовуватись в освітньому процесі при підготовці фахівців з обліку, аудиту та фінансового аналізу.

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів (із 5-ма підрозділами), висновків, списку використаних джерел (із 36 найменуваннями) та додатків (у кількості 3). Графічний матеріал представлений 16-ма таблицями та 2-ма рисунками.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та нормативно-правове регулювання обліку та аудиту грошових коштів підприємства

Грошові кошти підприємства є важливим елементом фінансових ресурсів, що забезпечують безперервність господарської діяльності, підтримання платоспроможності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання. Їх належний облік, аудит та аналіз мають критичне значення для ефективного управління фінансовими потоками, контролю за використанням ресурсів і прийняття управлінських рішень. Вивчення економічної сутності грошових коштів дозволяє розкрити їх роль у забезпеченні операційної діяльності підприємства та визначити підходи до класифікації цих активів.

Трактування грошових коштів у науковій літературі має глибоке історичне коріння, що еволюціонувало разом із розвитком економічної думки.

А. Сміт у своїй праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» (1776) розглядав гроші як засіб обміну, що полегшує торгівлю та сприяє економічному розвитку [32]. Він наголошував на тому, що грошові кошти є універсальним еквівалентом вартості, що забезпечує обмін товарами та послугами, але самі по собі не створюють багатства, а лише його обслуговують.

Д. Рікардо, аналізуючи грошовий обіг у праці «Принципи політичної економії та оподаткування» (1817), акцентував увагу на грошах як запасі вартості [29]. Він підкреслював, що грошові кошти виконують не лише функцію обміну, а й є засобом збереження вартості, необхідним для накопичення капіталу.

К. Маркс у «Капіталі» (1867) розглядав гроші як універсальну форму вартості, засіб обігу, платежу та нагромадження. Він підкреслював їх роль у процесах товарного обміну, розширеного відтворення капіталу та

капіталістичних відносин [21]. Водночас він зазначав, що грошові кошти можуть набувати спекулятивного характеру, зокрема у фінансовому капіталі.

Дж. М. Кейнс у «Загальній теорії зайнятості, процента і грошей» (1936) трактував грошові кошти як інструмент ліквідності, який забезпечує стабільність економічної системи [14]. Він ввів поняття «перевага ліквідності», зазначаючи, що підприємства та домогосподарства зберігають грошові кошти не лише для угод, а й як засіб убезпечення від невизначеності ринку.

М. Фрідман, представник монетаристської школи, у своїх роботах наголошував на грошах як ключовому чиннику регулювання економічної активності [34]. Він визначав грошові кошти як засіб обігу та нагромадження, підкреслюючи їхню стабільність як інструмент монетарної політики.

Отже, спільним для більшості класичних економічних теорій є визнання грошових коштів як універсального засобу обміну, вимірювання вартості та збереження економічної цінності. Усі дослідники наголошували на ролі грошей у забезпеченні функціонування ринкової економіки, підтриманні ліквідності та стабільності фінансових відносин. Водночас відмінності полягають у трактуванні конкретних функцій грошових коштів: якщо А. Сміт і Д. Рікардо зосереджували увагу переважно на ролі грошей як засобу обміну, то К. Маркс підкреслював їхнє значення у процесі нагромадження капіталу та розвитку капіталістичних відносин. Дж. М. Кейнс акцентував на функції ліквідності, вбачаючи у грошових коштах інструмент захисту від невизначеності, а М. Фрідман розглядав їх як ключовий елемент макроекономічної стабільності та інструмент монетарного регулювання.

Грошові кошти в економічній теорії та бухгалтерському обліку розглядаються як один із найважливіших активів підприємства, що забезпечує ліквідність та платоспроможність. Дослідники визначають цей термін через різні підходи, акцентуючи увагу на складових, функціях та економічному змісті.

Так, одні науковці трактують грошові кошти як сукупність готівкових і безготівкових грошових активів, що знаходяться у розпорядженні підприємства для здійснення фінансових операцій. Зокрема, наголошується на їх ключовій

функції забезпечення поточних розрахунків із контрагентами та своєчасного погашення зобов’язань. Інші автори роблять акцент на поділі грошових коштів за їх ліквідністю, відносячи до складу грошових активів як готівку, кошти на рахунках у банках, так і еквіваленти грошових коштів, що можуть бути швидко конвертовані в гроші без значного ризику втрати вартості. Деякі дослідники підкреслюють, що грошові кошти мають розглядатися не лише як інструмент забезпечення платоспроможності, але й як об'єкт обліку, аудиту та аналізу, важливий для оцінки фінансового стану підприємства. Водночас, існує підхід, згідно з яким грошові кошти розглядаються в контексті їхнього впливу на фінансові потоки та ефективність управління ресурсами підприємства.

Систематизація підходів до трактування сутності грошових коштів в системі обліку, аналізу та аудиту здійснена у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Погляди науковців на дефініцію поняття «грошові кошти підприємства»

Науковці-дослідники	Підхід до визначення поняття
Король Р. Р.	Грошові кошти – це «сукупність готівкових та безготівкових активів, що використовуються підприємством для поточних розрахунків та підтримання ліквідності» [17].
Задорожний С. В.	Грошові кошти – «активи, призначені для здійснення розрахунків, включаючи еквіваленти грошових коштів, які можуть бути швидко конвертовані в готівку» [6-7].
Ільчук А. Р.	Грошові кошти – «фінансовий ресурс, який забезпечує безперервність господарської діяльності підприємства та ефективне управління грошовими потоками» [10].
Сілівончик О. Б., Скрипник М. І.	Грошові кошти – «засіб обміну та розрахунків, що потребує ретельного обліку та контролю для забезпечення достовірності фінансової інформації» [30].
Гнатенко Є. П., Гикава А. О.	Грошові кошти – «актив, що забезпечує фінансову стійкість підприємства, їх рух повинен бути документально підтверджений та облікований згідно з чинними стандартами» [2].
Ковальчук К. В.	Грошові кошти – «об'єкт аудиторської перевірки, що потребує чіткого документування для попередження фінансових ризиків і забезпечення прозорості фінансової звітності» [16].

Джерело: систематизовано автором.

Отже, науковці трактують поняття «грошові кошти підприємства» з урахуванням економічної сутності, функціонального призначення та облікових аспектів. Порівняльний аналіз наведених трактувань дозволяє виявити спільне:

всі дослідники наголошують на ключовій ролі грошових коштів у забезпеченні фінансової стабільності підприємства, їх високій ліквідності та необхідності ретельного контролю за рухом. Водночас, відмінності полягають у підходах до класифікації: одні автори обмежуються базовим визначенням грошових коштів, тоді як інші включають до цього поняття також їхні еквіваленти та короткострокові фінансові інструменти.

Розглянувши основні підходи до трактування поняття «грошові кошти» у науковій літературі, стає очевидним, що це багатогранна економічна категорія, яка потребує чіткого структурування для ефективного управління фінансовими ресурсами підприємства. Визначення економічної сутності грошових коштів є лише першим етапом їх дослідження, тоді як для повноцінного розуміння ролі цих активів у діяльності підприємства важливим є їх класифікаційний поділ.

Класифікація грошових коштів дозволяє деталізувати їхню природу, розподілити за формою існування, джерелами походження, ліквідністю, функціональним призначенням та іншими ознаками. Такий поділ сприяє підвищенню аналітичної цінності фінансової інформації, полегшує контроль за рухом грошових коштів та забезпечує якісне відображення даних у фінансовій звітності підприємства. Для більш глибокого розуміння особливостей обліку грошових коштів доцільно розглянути основні підходи до їх класифікації, що наведені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація грошових коштів за різними ознаками

Критерій класифікації	Вид грошових коштів	Характеристика
За формою існування	готівкові кошти	грошові кошти, що зберігаються у касі підприємства у національній валюті
	безготівкові кошти	грошові кошти на поточних рахунках у банках, доступні для безготівкових операцій
За джерелами походження	власні грошові кошти	власні фінансові ресурси підприємства, отримані від основної діяльності
	позикові грошові кошти	грошові кошти, залучені у вигляді кредитів або позик
За ліквідністю	грошові кошти високої ліквідності	готівкові кошти та кошти на поточних рахунках
	еквіваленти грошових коштів	короткострокові високоліквідні інвестиції, що легко конвертуються в готівку

За функціональним призначенням	операційні грошові кошти	грошові кошти для забезпечення поточних операцій підприємства
	інвестиційні грошові кошти	кошти, призначені для придбання довгострокових активів або інвестування
	фінансові грошові кошти	грошові кошти, призначені для обслуговування фінансових зобов'язань (виплата дивідендів, відсотків)
За місцем зберігання	кошти в касі	грошові кошти, що зберігаються на підприємстві для здійснення дрібних витрат
	кошти на поточному рахунку	грошові кошти, розміщені на банківських рахунках
	кошти на депозитних рахунках	тимчасово вільні грошові кошти, розміщені у банку для отримання доходу
За валютою зберігання	кошти в національній валюті	грошові кошти, номіновані у валюті країни, де знаходиться підприємство
	кошти в іноземній валюті	грошові кошти, номіновані в іноземних валютах, що використовуються для зовнішньоекономічної діяльності
За обліковим відображенням	основні грошові кошти	кошти, що безпосередньо використовуються в операційній діяльності
	заблоковані грошові кошти	кошти, що тимчасово недоступні для використання через арешт або інші обмеження

Джерело: систематизовано автором на основі [2, 6-7, 10, 16, 17, 30].

Класифікація грошових коштів є основою для формування якісної та достовірної фінансової звітності підприємства, оскільки дозволяє деталізувати структуру фінансових ресурсів, їх походження та напрямки використання. Чітке розмежування грошових коштів за формою існування, ліквідністю, джерелами походження та місцем зберігання сприяє більш ефективному контролю за їх рухом, що є ключовим фактором для оцінки платоспроможності підприємства. Правильне групування грошових коштів також дозволяє своєчасно виявляти ризики недостатності ліквідних активів та підвищувати ефективність управлінських рішень у сфері фінансів.

Важливим аспектом дослідження є нормативно-правове регулювання обліку та аудиту грошових коштів, оскільки воно визначає правила документування, оцінки, розкриття інформації у фінансовій звітності, а також порядок проведення аудиторських процедур. В Україні ці питання регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [4], національними положеннями (стандартами) бухгалтерського

обліку (НП(С)БО), міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ) та іншими нормативними актами. Аналізуючи теоретичні аспекти та нормативно-правові вимоги, можна сформувати комплексне уявлення про підходи до обліку та аудиту грошових коштів, що є необхідною передумовою для подальшого вдосконалення обліково-аналітичної системи підприємства.

Трактування грошових коштів у нормативно-правових актах України чітко регламентується законодавчими та методичними документами, які встановлюють вимоги до їх обліку, відображення у фінансовій звітності та контролю за рухом.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» «грошові кошти підприємства визнаються активами, що контролюються підприємством в результаті минулих подій та використання яких призведе до отримання економічних вигід у майбутньому» [4]. Закон визначає принципи визнання, оцінки та розкриття інформації про грошові кошти у фінансовій звітності, зокрема в балансі (звіт про фінансовий стан) та у звіті про рух грошових коштів.

Згідно з НП(С)БО 1, грошові кошти та їх еквіваленти відображаються у фінансовій звітності підприємства, зокрема у балансі (звіт про фінансовий стан) та звіті про рух грошових коштів [25]. Цей стандарт встановлює загальні вимоги до визнання, оцінки та розкриття інформації про грошові кошти у фінансовій звітності.

МСФЗ (IAS) 7 «Звіт про рух грошових коштів» визначає грошові кошти як «готівкові гроші та їх еквіваленти, що складаються з короткострокових високоліквідних інструментів, готових до використання у розрахунках» [23]. Згідно з цим стандартом, еквіваленти грошових коштів мають бути доступні для використання без значних обмежень і ризиків втрати вартості.

Податковий кодекс України визначає грошові кошти як «інструмент здійснення розрахунків у національній та іноземній валютах» [28]. Він регламентує особливості оподаткування операцій з грошовими коштами, зокрема

правила ведення касових операцій, оподаткування безготівкових розрахунків та контроль за рухом коштів через банківські рахунки.

Крім того, порядок ведення касових операцій у національній валюті регулюється Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим постановою Правління Національного банку України №148. Цей документ визначає правила організації та обліку касових операцій, встановлює ліміти залишку готівкових коштів у касі, порядок приймання та видачі готівки, а також обов'язковість документального підтвердження всіх касових операцій.

Отже, у вітчизняному нормативно-правовому полі грошові кошти трактуються як фінансовий актив із високим ступенем ліквідності, що підлягає ретельному обліку, документуванню та контролю.

Систематизація підходів до трактування сутності грошових коштів в системі обліку, аналізу та аудиту здійснена у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Погляди науковців на дефініцію поняття «грошові кошти підприємства»

Нормативно-правовий документи	Положення /сфера регулювання щодо грошових коштів
Національний рівень	
Господарський кодекс України [4]	визначає грошові кошти як активи, що використовуються для здійснення розрахунків та обслуговування господарської діяльності
Цивільний кодекс України [35]	визначає грошові кошти як засіб платежу, який використовується у цивільних правовідносинах.
Податковий кодекс України [28]	регламентує податкові аспекти операцій з грошовими коштами, включаючи контроль за рухом готівки та безготівкових розрахунків
Закон України «Про застосування реєстраторів розрахунково-касових операцій» [26]	визначає порядок використання реєстраторів розрахункових операцій для контролю за рухом грошових коштів у сфері торгівлі та послуг
Закон України «Про банки і банківську діяльність» [8]	визначає правила здійснення банківських операцій з грошовими коштами, включаючи облік коштів на банківських рахунках
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [25]	визначає грошові кошти як активи з найвищим ступенем ліквідності, що підлягають відображенню у фінансовій звітності
НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [26]	регламентує облік грошових коштів в іноземній валюті та порядок їхньої переоцінки
Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті [11]	встановлює порядок здійснення безготівкових розрахунків, включаючи правила проведення платежів через банківські рахунки

Міжнародний рівень	
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [23]	визначає грошові кошти як готівку та їх еквіваленти, а також порядок подання інформації про рух коштів у фінансовій звітності
МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» [22]	визначає правила обліку грошових коштів в іноземній валюті, включаючи їх переоцінку у зв'язку зі змінами валютних курсів
МСФЗ 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» [24]	встановлює особливості обліку грошових коштів у країнах з гіперінфляцією та їх вплив на фінансову звітність

Джерело: систематизовано автором.

Аналіз нормативно-правових актів свідчить про те, що трактування грошових коштів у законодавстві України та міжнародних стандартах має системний та комплексний характер. Усі розглянуті документи одностайно визначають грошові кошти як високоліквідні активи, що використовуються для обслуговування фінансово-господарської діяльності підприємств. Основними аспектами регулювання є принципи визнання, оцінки, відображення в обліку та фінансовій звітності, а також правила контролю за їх рухом.

Відмінності у підходах спостерігаються в контексті деталізації. МСБО 7 та НП(С)БО 1 акцентують увагу на фінансовій звітності та рухах грошових коштів, тоді як Господарський та Цивільний кодекси України зосереджуються на правовій природі грошей як засобу платежу. Окремі нормативні акти, як-от Податковий кодекс, Закон України «Про банки і банківську діяльність» та Положення про безготівкові розрахунки, фокусуються на операційних аспектах використання грошових коштів та їх оподаткуванні. Отже, нормативно-правове регулювання грошових коштів спрямоване на забезпечення прозорості обліку, достовірності фінансової звітності та ефективного контролю за фінансовими ресурсами підприємств, що є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таким чином, грошові кошти підприємства є одним із ключових елементів фінансових ресурсів, що забезпечують стабільність фінансово-господарської діяльності, своєчасне виконання зобов’язань та підтримання платоспроможності підприємства. Теоретичні підходи до визначення грошових коштів у науковій

літературі розкривають їх як високоліквідні активи, що використовуються для поточних розрахунків та фінансового управління, тоді як нормативно-правові акти регламентують порядок їх визнання, оцінки, обліку та відображення у фінансовій звітності. Спільним у більшості теоретичних та нормативних підходів є визнання грошових коштів як універсального засобу платежу, проте різні джерела акцентують увагу на окремих аспектах – економічній сутності, облікових процедурах або контролі за рухом коштів. Це свідчить про багатогранність досліджуваного об'єкта, що потребує комплексного підходу до його обліку, аудиту та аналізу, а також удосконалення існуючих методичних підходів для підвищення ефективності фінансового управління на підприємстві.

1.2. Організаційно-економічна характеристика підприємства та аналіз фінансово-господарських показників його діяльності

Приватне акціонерне товариство «Оболонь» (ПрАТ «Оболонь») – провідний український виробник пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв, а також мінеральної води. Засноване в 1980 році, підприємство розташоване в Києві, в районі Оболонь, що й дало назву компанії. Вибір місця для будівництва заводу був обумовлений наявністю великих запасів м'якої та чистої води, що є важливим фактором для пивоваріння.

Продуктовий асортимент компанії включає різноманітні сорти пива, безалкогольні та слабоалкогольні напої, а також мінеральну воду. Особливістю продукції є використання високоякісної артезіанської води та натуральних інгредієнтів, що забезпечує високий стандарт якості та смаку.

На українському ринку ПрАТ «Оболонь» займає провідні позиції, конкуруючи з іншими великими виробниками напоїв. Компанія активно експортує свою продукцію до багатьох країн, розширюючи географію продажів та зміцнюючи міжнародну присутність. Серед споживачів – як українські, так і зарубіжні поціновувачі якісних напоїв.

Організаційна структура управління компанії передбачає наявність загальних зборів акціонерів як вищого органу управління, що визначає стратегічні напрями розвитку підприємства. Оперативне керівництво здійснює правління на чолі з генеральним директором.

ПрАТ «Оболонь» має розгалужену структуру, до складу якої входять головний завод у Києві, відокремлені виробництва в Олександрії та Чемерівцях, а також дочірні підприємства, зокрема «Пивоварня Зіберта» у Фастові та «Красилівське» у Красилові. Така структура забезпечує ефективну взаємодію між підрозділами та оптимізацію виробничих процесів.

Техніко-економічний рівень підприємства характеризується сучасним обладнанням, впровадженням передових технологій та високим рівнем автоматизації виробничих процесів, що забезпечує конкурентоспроможність на ринку. Фінансовий потенціал компанії підкріплюється стабільними показниками прибутковості та інвестиціями в розвиток.

Серед ділових партнерів ПрАТ «Оболонь» – постачальники сировини, дистриб'ютори, роздрібні мережі та інші контрагенти, з якими компанія підтримує взаємовигідні та довгострокові відносини.

У правовій системі України підприємство діє відповідно до національного законодавства, дотримуючись усіх нормативних вимог та стандартів, що регулюють діяльність у харчовій промисловості.

Стратегічними напрямами розвитку ПрАТ «Оболонь» є розширення асортименту продукції, освоєння нових ринків збуту, підвищення ефективності виробництва та впровадження інноваційних технологій, що сприятиме подальшому зміцненню позицій компанії на ринку та задоволенню потреб споживачів.

Комплексний аналіз діяльності ПрАТ «Оболонь» свідчить про високий рівень розвитку підприємства, значний виробничий потенціал, стабільні фінансові показники та конкурентоспроможність на ринку. Водночас, для більш ґрунтовної оцінки ефективності функціонування компанії, виявлення сильних і слабких сторін, зовнішніх можливостей і загроз доцільно застосувати метод

SWOT-аналізу. Такий підхід дозволить систематизувати ключові фактори внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, що стане основою для подальшого формулювання стратегічних рішень і розробки шляхів удосконалення обліку, аудиту та аналізу грошових коштів.

Таблиця 1.4

SWOT-аналіз діяльності ПрАТ «Оболонь»

	Можливості (О): O_1: вихід на нові міжнародні ринки збуту O_2: розширення асортименту продукції O_3: доступ до міжнародних грантових програм та інвестицій O_4: розвиток партнерств у сфері екоуправління та сталого розвитку	*Загрози (Т):* T_1: посилення конкуренції на ринку T_2: військові та політичні ризики T_3: високий рівень інфляції в Україні T_4: зростання вартості сировини та енергоресурсів
Сильні сторони (S): S_1: високий рівень впізнаваності бренду S_2: розгалужена виробнича структура S_3: власні джерела сировини (артезіанська вода) S_4: екпортний потенціал	*Стратегії SO використовують сильні сторони для використання можливостей:* S_1-O_1 S_2-O_2 S_3-O_3 S_4-O_4	*Стратегії ST використовують сильні сторони для протидії або уникнення загроз:* S_1-T_1 S_2-T_2 S_3-T_4 S_4-T_3
Слабкі сторони (W): W_1: висока залежність від внутрішнього ринку W_2: потреба у модернізації обладнання. W_3: відсутність диверсифікації продукції. W_4: вразливість до валютних коливань	*Стратегії WO вирішують недоліки, щоб мати можливість використовувати можливості:* W_1-O_1 W_2-O_3 W_3-O_2 W_4-O_4	*Стратегії WT є оборонними, спрямовані на те, щоб уникнути загроз та впливу слабких місць:* W_1-T_1 W_2-T_2 W_3-T_3 W_4-T_4

Джерело: розроблено автором.

Для покращення стратегічного управління та мінімізації ризиків ПрАТ «Оболонь» доцільно впровадити комплекс заходів, що базуються на взаємозв’язку сильних та слабких сторін підприємства з можливостями зовнішнього середовища та загрозами ринку.

Зважаючи на високу впізнаваність бренду (S_1) та значний експортний потенціал (S_4), компанія може посилити свої позиції на міжнародних ринках шляхом активної маркетингової діяльності, участі у міжнародних виставках та налагодження партнерських відносин з дистриб'юторами в Європі (O_1). Це сприятиме зміцненню позицій компанії на світовому ринку, зниженню залежності від інших факторів та дозволить збільшити обсяги продажів (S_1-O_1).

Власні джерела сировини (S_3), такі як артезіанська вода, можуть стати основою для впровадження екологічних програм, що сприятиме залученню міжнародних грантів для розвитку екологічно чистого виробництва (O_3). Це дозволить компанії не лише зберегти конкурентні переваги, але й знизити залежність від зовнішніх постачальників ресурсів, що є особливо важливим у період зростання вартості сировини (T_4) (S_3-T_4).

Для зниження залежності від внутрішнього ринку (W_1) компанії варто розширити свою продуктову лінійку, зокрема запровадити виробництво нових категорій напоїв, таких як функціональні, енергетичні та низькокалорійні напої (O_2). Це дозволить диверсифікувати дохідні потоки та задовольнити нові сегменти споживачів як в Україні, так і за її межами (W_1-O_2). Водночас важливо оптимізувати виробничий процес через модернізацію обладнання (W_2), що може бути профінансовано за рахунок міжнародних інвестиційних програм (O_3), спрямованих на підтримку харчової промисловості (W_2-O_3).

Посилення конкуренції на ринку (T_1) потребує додаткових заходів для збереження частки ринку. У цьому контексті компанія може використовувати свою впізнаваність (S_1) для проведення масштабних рекламних кампаній та підвищення лояльності споживачів шляхом акційних пропозицій (S_1-T_1). Водночас необхідно зменшити ризики валютних коливань (W_4) шляхом впровадження фінансових інструментів хеджування та укладання довгострокових контрактів із постачальниками (W_4-T_4).

Отже, застосування цих стратегій дозволить ПрАТ «Оболонь» зберегти свої конкурентні переваги, ефективно використати внутрішній потенціал та

адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, забезпечуючи стабільний розвиток і фінансову стійкість.

Використовуючи дані фінансової звітності ПрАТ «Оболонь» – форми №1 «Баланс», проведемо аналіз фінансового стану підприємства.

Таблиця 1.5

Аналіз структури майна ПрАТ «Оболонь» у 2021-2023 рр.

Показник	Значення показника, тис. грн.			Відхилення 23/22	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
1. Всього майна (валюта балансу), у тому числі	5 543 005	5 793 443	6 055 196	+261 753	+5%
2. Необоротні активи:					
в сумі	4 373 353	4 154 636	3 946 857	-207 779	-5%
у % до вартості майна	*79%*	*72%*	*65%*	*-7%*	*-9 в.п.*
3. Оборотні активи:					
в сумі	1 273 841	1 638 807	2 108 339	+469 532	+29%
у % до вартості майна	*23%*	*28%*	*35%*	*+7%*	*+23 в.п.*
3.1. запаси					
в сумі	955 464	1 040 911	1 134 000	+93 089	+9%
у % до вартості майна	*17%*	*18%*	*19%*	*+1%*	*+4 в.п.*
3.2. грошові кошти і короткотермінові фінансові вкладення					
в сумі	5 551	29 122	152 794	+123 672	+425%
у % до вартості майна	*0%*	*1%*	*3%*	*+2%*	*+402 в.п.*
3.3. кошти в розрахунках					
в сумі	381 727	556 824	812 237	+255 413	+46%
у % до вартості майна	*7%*	*10%*	*13%*	*+4%*	*+40 в.п.*
3.4. витрати майбутніх періодів					
в сумі	*0%*	0	0	0	х
у % до вартості майна	*0%*	*0%*	*0%*	*0%*	*х*
3.5. інші оборотні активи					
в сумі	15 342	11 950	9 308	-2 642	-22%
у % до вартості майна	*0%*	*0,21%*	*0,15%*	*-0,05%*	*-25 в.п.*

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку А.

Аналіз структури майна ПрАТ «Оболонь» за 2023-ий рік свідчить, що загальна вартість майна у 2023 році зросла на 261 753 тис. грн (або на 5%) за рахунок, по-перше, зменшення необоротних активів на 207 779 тис. грн (або на 5%) та зростання величини оборотних активів у структурі майна на

469 532 тис. грн (або на 29%). Оборотні активи підприємства зросли за рахунок зростання величини всіх видів оборотних активів: запасів – на 93 089 тис. грн (або на 9%), грошових коштів і фінансових інвестицій – на 123 672 тис. грн (або на 425%), коштів в розрахунках – на 255 413 тис. грн (або на 46%). Найбільша частка активів припадає на необоротні активи (65% на кінець звітного періоду), при цьому ця частка з початку року зменшилась.

Таблиця 1.6

Розрахунок наявності власних оборотних коштів ПрАТ «Оболонь» за 2021 – 2023 роки

Показник	Значення показника, тис. грн.			Відхилення 23/22	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
1. Власний і прирівнений капітал	1 764 028	2 542 672	3 665 011	+1 122 339	+44%
2. Необоротні активи	4 373 353	4 154 636	3 946 857	-207 779	-5%
3. Наявність власних оборотних коштів	-9 219 318	-1 611 964	-281 846	+1 330 118	-83%
4. Запаси підприємства	955 464	1 040 911	1 134 000	+93 089	+9%
5. Питома вага запасів, які покриваються власними оборотними коштами (капіталом)	-11%	-65%	-402%	-3	+523%

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку А.

Власних оборотних коштів досліджуваному підприємству недостатньо, про що свідчить показники, розраховані в таблиці вище: необоротні активи перевищують власний капітал на кінець звітного періоду на 281 846 тис. грн. Позитивною є динаміка зростання величини власних оборотних коштів (в абсолютному вираженні). Питома вага запасів, які покриваються власними оборотними коштами (капіталом) перебуває на критично низькому рівні на кінець звітного періоду.

Таблиця 1.7

Аналіз капіталу ПрАТ «Оболонь»

за 2021 – 2023 роки

Показник	Значення показника, тис. грн.			Відхилення 23/22	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
1. Всього капіталу, у тому числі	5 543 005	5 793 443	6 055 196	+261 753	+5%
2. Власний капітал					
в сумі	1 764 028	2 542 672	3 665 011	+1 122 339	+44%
у % до вартості капіталу	*32%*	44%	61%	+17%	+38 в.п.
3. Залучений зовнішній капітал:					
в сумі	4 421 211	3 250 771	2 390 185	-860 586	-26%
у % до вартості капіталу	*80%*	56%	39%	-17%	-30 в.п.
3.1. довготермінові зобов'язання та забезпечення					
в сумі	1 152 716	1 066 323	986 405	-79 918	-7%
у % до вартості капіталу	*21%*	18%	16%	-2%	-11 в.п.
3.2. короткотермінові зобов'язання та забезпечення					
в сумі	2 545 299	936 619	344 657	-591 962	-63%
у % до вартості капіталу	*46%*	16%	6%	-10%	-65 в.п.
3.3. кредиторська заборгованість та інші розрахунки:					
в сумі	1 470 157	1 247 829	1 059 123	-188 706	-15%
у % до вартості капіталу	*27%*	22%	17%	-4%	-19 в.п.

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку А.

Аналіз капіталу ПрАТ «Оболонь» засвідчив, що величина капіталу зросла на 261 753 тис. грн (або на 5%) у порівнянні з показником на початку року. Величина власного капіталу зросла на 1 122 339 тис. грн (або на 44%). Частка власного капіталу у структурі пасивів підприємства на кінець звітного періоду складає 61%, збільшившись на 17% у порівнянні з показником на початку року. Залучений зовнішній капітал зменшився на 860 586 тис. грн (або на 26%) за рахунок зменшення всіх статей: довготермінових зобов'язань – на 79 918 тис. грн. (або на 7%), короткотермінових – на 591 962 тис. грн. (або на 63%) та кредиторської заборгованості – на 188 706 тис. грн. (або на 15%). Найбільша частка у структурі пасивів, а саме залученого зовнішнього капіталу припадає на довготермінові зобов'язання і забезпечення (16%).

Таблиця 1.8

Аналіз динаміки і структури власного капіталу ПрАТ «Оболонь»

Показник	Значення показника						Відхилення 2023/22	
	2021		2022		2023		абсолютне (±)	структури (%)
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
1. Статутний капітал	73 144	4%	73 144	3%	73 144	2%	0	-1%
2. Пайовий капітал	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Додатковий вкладений капітал	2 438 344	138%	2 294 540	90%	2 159 217	59%	-135 323	-31%
4. Інший додатковий капітал	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Резервний капітал	-	-	-	-	-	-	-	-
6.Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	73 144	4%	188 568	7%	1 446 230	39%	+1 257 662	+32%
7. Неопла-чений капітал	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Вилучений капітал	-13 580	-1%	-13 580	-1%	-13 580	0%	0	0%
Разом	1 764 028	100%	2 542 672	100%	3 665 011	100%	+1 122 339	x

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку А.

Здійснивши аналіз динаміки і структури власного капіталу, можна дійти висновків, що загальна вартість власного капіталу зросла на 1 122 339 тис. грн. Значні зміни відбулись здебільшого за рахунок зростання величини нерозподіленого прибутку на 1 257 662 тис. грн. Щодо структури власного капіталу, то левову частку протягом звітного періоду займає додатковий вкладений капітал (59% на кінець періоду).

Таблиця 1.9

Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості ПрАТ «Оболонь» за 2021 – 2023 роки

Показник	Значення показника, тис. грн.			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
1. Дебіторська заборгованість, у тому числі:	381 727	556 824	812 237	+255 413	+46%
1.1. за продукцію, товари, роботи, послуги	299 837	417 089	580 193	+163 104	+39%
1.2. за виданими авансами	17 693	52 838	157 790	+104 952	+199%
1.3. за розрахунками з бюджетом	81 875	72 919	64 943	-7 976	-11%
1.4. інші поточна дебіторська заборгованість	20 984	13 978	9 311	-4 667	-33%
2. Кредиторська заборгованість, у тому числі:	1 470 157	1 247 829	1 059 123	-188 706	-15%
2.1. за довгостроковими зобов’язаннями	147 048	116 751	92 696	-24 055	-21%
2.2. за товари, роботи, послуги	1 326 163	794 275	475 713	-318 562	-40%
2.3. за розрахунками з бюджетом	90 681	131 216	189 871	+58 655	+45%
2.4. за розрахунками зі страхування	5 629	5 316	5 020	-296	-6%
2.5. за розрахунками з оплати праці	3 663	22 719	140 898	+118 179	+520%
2.6. за одержаними авансами	199 206	175 676	154 925	-20 751	-12%
2.7. за розрахунками з учасниками	1 876	1 876	0	-1 876	-100%
3. Перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською	-1 934 042	-691 005	-246 886	+444 119	-64%
4. Перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською	1 934 042	691 005	246 886	-444 119	-64%

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку А.

Дебіторська заборгованість ПрАТ «Оболонь» у 2023 році зросла на 255 413 тис. грн. (або на 46%) здебільшого за рахунок зростання дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги – на 163 104 тис. грн. (або на 39%) та за виданими авансами на 104 952 тис. грн. (або на 199%). Дебіторська

заборгованість за розрахунками з бюджетом та інша поточна дебіторська заборгованість мала тенденцію до зниження. Кредиторська заборгованість досліджуваного підприємства зменшилась на 188 706 тис. грн. (або на 15%). З усіх видів кредиторської заборгованості значно зросла заборгованість за розрахунками з оплати праці – на 118 179 тис. грн (або на 520%) та заборгованість за розрахунками з бюджетом – на 58 655 тис. грн (або на 45%). Інші ж види кредиторської заборгованості мали тенденцію до зменшення. В цілому, перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською складає 246 886 тис. грн, і даний показник має тенденцію до зниження.

Таблиця 1.10

Розрахунок фінансових коефіцієнтів ПрАТ «Оболонь»

за 2021 – 2023 роки

Показник	Значення показника			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
1.Коефіцієнт співвідношення позиченого і власного капіталу	2,5062	1,2785	0,6522	-0,6263	-49%
2. Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу	0,4117	0,2955	0,2121	-0,0834	-28%
3. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,7827	0,7022	0,6300	-0,0722	-10%
4. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів і матеріальних активів	0,9514	0,8818	0,8173	-0,0646	-7%
5. Коефіцієнт економічної незалежності	0,3182	0,4389	0,6053	0,1664	38%
6. Коефіцієнт фінансової сталості (стійкості)	0,5051	0,6229	0,7682	0,1452	23%
7. Коефіцієнт чистої виручки	0,0118	0,0453	0,1732	0,1278	282%

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку А.

Здійснення аналізу фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь» дає змогу свідчити про покращення фінансової стійкості саме у звітному році – більшість досліджуваних показників відповідають (або знаходяться в межах) теоретично достатніх значень. Використовуючи дані фінансової звітності ПрАТ «Оболонь»

– форми №2 «Звіт про фінансові результати», проведемо аналіз фінансових результатів підприємства.

Таблиця 1.11

Аналіз фінансових результатів ПрАТ «Оболонь»

за 2021 – 2023 роки

Показник	Значення показника, тис. грн.			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	4 143 665	5 986 592	8 649 174	+2 662 582	+44%
2. Собівартість реалізованої продукції	-4 027 168	-4 812 733	-5 751 536	-938 803	+20%
3. Валовий прибуток від реалізації	8 098 588	10 799 325	14 400 710	+3 601 385	+33%
4. Адміністративні витрати	-372 891	-442 134	-524 235	-82 101	+19%
5. Витрати на збут	-912 917	-790 218	-684 010	+106 208	-13%
6. Собівартість реалізованої продукції з урахуванням адмін. витрат і витрат на збут	-5 250 604	-6 045 085	-6 959 781	-914 696	+15%
7. Прибуток від реалізації	2 025	-58 493	1 689 393	+1 747 886	-2988%
8. Інші операційні доходи	207 133	63 500	19 467	-44 033	-69%
9. Прибуток від операційної діяльності	15	5 007	1 708 860	+1 703 853	+34029%
10. Прибуток від участі в капіталі	-122 452	-188 451	-290 021	-101 570	+54%
11. Інші фінансові доходи	67 648	32 854	15 956	-16 898	-51%
12. Прибуток (збиток) до оподаткування	15 805	-150 590	1 434 795	+1 585 385	+1053%
13. Податок на прибуток	-1 221	19 769	-320 114	-339 883	+1719%
14. Чистий прибуток (збиток)	15 353	-130 821	1 114 681	+1 245 502	+952%

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку Б.

Чистий дохід від реалізації товарів, робіт, послуг ПрАТ «Оболонь» у 2022 році зріс на 2 662 582 тис. грн. (або на 44%). Аналогічної тенденції до зростання дотрималася і собівартість реалізованої продукції – на 938 803 тис. грн. (або на 20%). Адміністративні витрати підприємства зросли на 82 101 тис. грн. (або на 19%), при цьому величина витрат на збут зменшилась на 106 208 тис. грн (або на 13%). У звітному періоді підприємство було прибутковим, отримавши прибуток у розмірі 1 114 681 тис. грн, збільшивши його величину на 1 245 502 тис. грн.

(або на 952%), покинувши зону збитків у попередньому періоду в розмірі 130 821 тис. грн.

Таким чином, за результатами моніторингу поточного фінансового стану ПрАТ «Оболонь» робимо висновок, що звітний 2023 рік став найкращий, з точки зору стабільності, стійкості та стану фінансування досліджуваного підприємства. Показники фінансового стану ПрАТ «Оболонь» на тлі економіко-політичної кризи зазнали впливу з боку зовнішнього середовища, при цьому слід відмітити про позитивну динаміку протягом досліджуваного періоду. ПрАТ «Оболонь» має спроможність перетворювати наявні активи на гроші для виконання всіх необхідних платежів у міру настання їх строку. Зростання показників платоспроможності компанії вказують на підвищення спроможності підприємства своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які випливають із кредитних та інших операцій грошового характеру. Також показники свідчать про те що підприємство використовує більше частину позикових коштів, але при цьому отримуючи максимальний прибуток, при мінімальних ризиках.

РОЗДІЛ 2
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Організація синтетичного та аналітичного обліку грошових коштів ПрАТ «Оболонь»

В бухгалтерському обліку правила відображення операцій з грошовими коштами підприємств регламентуються Інструкцією «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [12]. Для стабільної діяльності ПрАТ «Оболонь» критично важливо мати достатній обсяг грошових коштів, оскільки саме вони є відправною точкою та кінцевим етапом операційного циклу підприємства.

На підприємстві ПрАТ «Оболонь» грошові кошти обліковуються:

– у касі підприємства;

– на рахунках у банківських установах.

Касові операції передбачають приймання та видачу готівкових коштів через касу підприємства. Для обліку цих операцій у Плані рахунків передбачений рахунок 30 «Готівка», який є активним і містить такі субрахунки:

301 «Готівка у національній валюті»;

302 «Готівка у іноземній валюті».

Рахунок 30 використовується для узагальнення інформації про надходження, витрачання та залишки готівкових коштів у касі підприємства. Вхідні грошові кошти відображаються за дебетом рахунка, тоді як видача готівки – за кредитом. Сальдо рахунка може бути лише дебетовим, що свідчить про залишок готівкових коштів у касі підприємства [12]. Дебетове сальдо рахунка 30 «Готівка» кореспондує з кредитом таких рахунків, як: 31 «Рахунки в банках», 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами», 70 «Доходи від реалізації» тощо. Кредитове сальдо кореспондує з

дебетом рахунків: 66 «Розрахунки з оплати праці», 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 31 «Рахунки в банках», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами» тощо.

Ведення касового обліку передбачає встановлення ліміту залишку готівкових коштів у касі підприємства. Ліміт залишку готівки визначає максимально допустиму суму готівкових коштів, яка може залишатися в касі поза робочим часом. Його розраховують підприємства, що здійснюють готівкові розрахунки, а затверджують головний бухгалтер і керівник компанії або уповноважена ними особа. Документальне оформлення касових операцій у ПрАТ «Оболонь» здійснюється з використанням уніфікованих форм документів (рис. 2.1), затверджених НБУ та Міністерством фінансів України

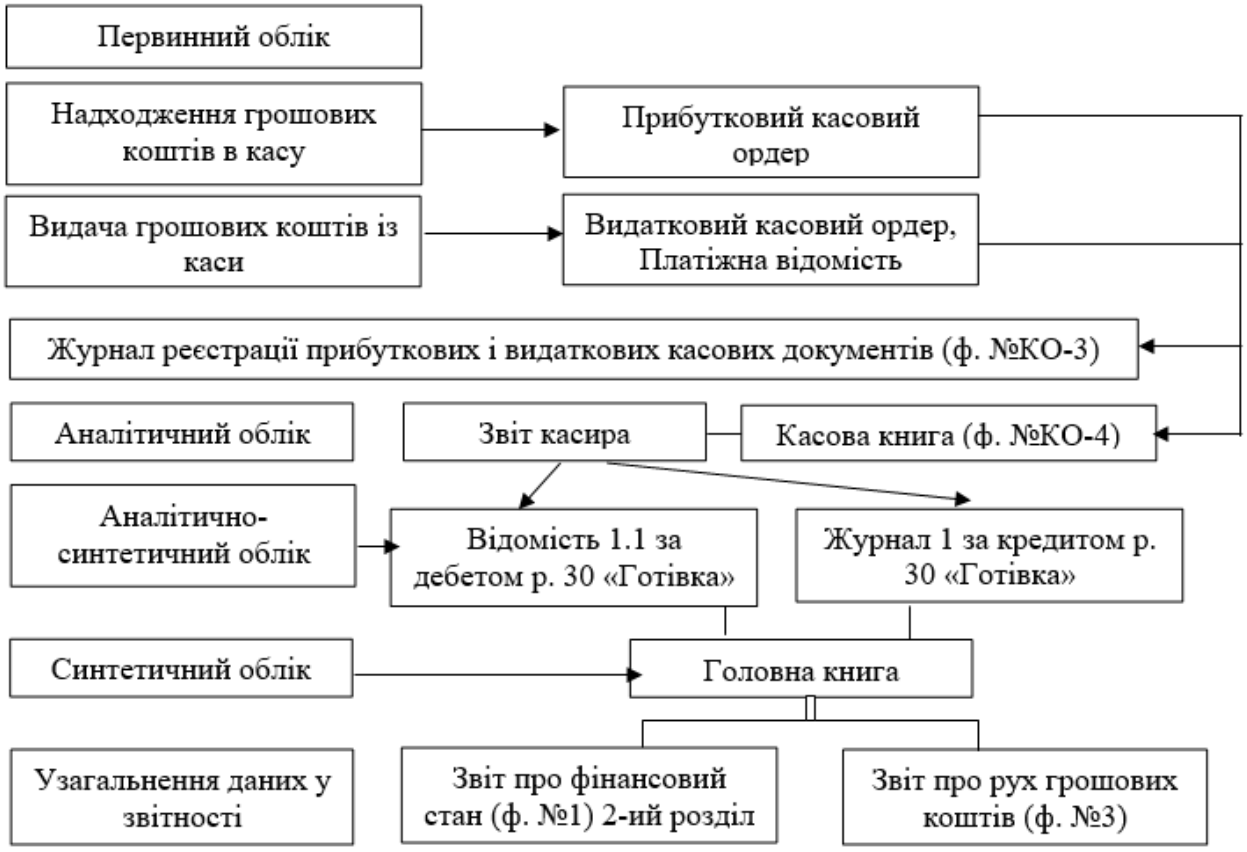

Рис. 2.1. Схема документування касових операцій ПрАТ «Оболонь»

Джерело: сформовано на основі [1].

Серед таких документів:

– КО-1 «Прибутковий касовий ордер»;

– КО-2 «Видатковий касовий ордер»;

– КО-3 «Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів»;

– КО-4 «Касова книга»;

– КО-5 «Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей» [1].

Оскільки в ПрАТ «Оболонь» більша частина грошових коштів зберігається на банківських рахунках, важливим є розгляд обліку операцій, пов'язаних із рухом коштів на поточних рахунках. Синтетичний облік цих операцій здійснюється на рахунку 31 «Рахунки в банках». За дебетом цього рахунку відображається надходження грошових коштів, тоді як за кредитом – їх списання. Сальдо рахунка може бути лише дебетовим, воно показує залишок коштів на банківському рахунку підприємства станом на певну дату. Обороти за дебетом рахунка 31 відображають надходження готівкових коштів із каси, отримання грошових коштів від покупців за реалізовану продукцію тощо. Кредитове сальдо демонструє зменшення грошових коштів у результаті видачі готівки в касу, розрахунків із постачальниками, сплати податкових зобов'язань або повернення банківських кредитів.

Рахунок 31 «Рахунки в банках» поділяється на такі субрахунки:

311 «Поточні рахунки в національній валюті»;

312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;

313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;

314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;

315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;

316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті» [12].

Помилково зараховані на банківський рахунок кошти в обліку ПрАТ «Оболонь» фіксуються за кредитом рахунка 685 «Розрахунки з іншими кредиторами» та дебетом рахунка 31. Повернення цих коштів відображається зворотним записом: дебет рахунка 685 та кредит рахунка 314. У випадку нарахування пені, її сума обліковується у складі витрат операційної діяльності за дебетом рахунка 948 «Визнані штрафи, пені, неустойки» у кореспонденції з

кредитом рахунка 685, а її сплата відображається проведенням: дебет 685 – кредит 311.

Якщо в ході перевірки банківських виписок виявлено помилки у списанні грошових коштів, у бухгалтерському обліку формується запис: дебет 374 «Розрахунки за претензіями» – кредит 31. Повернення помилково списаної суми банком фіксується зворотним записом: дебет 31 – кредит 374.

Для обліку операцій, пов'язаних з розрахунками через акредитиви, у ПрАТ «Оболонь» використовуються субрахунки:

313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;

314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» [12].

При відкритті акредитива власними коштами підприємство формує проведення: дебет 313 – кредит 311. Якщо ж акредитив відкривається за рахунок кредитних коштів банку, обліковий запис виглядає так: дебет 313 – кредит 601 «Короткострокові кредити банку в національній валюті». У момент списання коштів на користь постачальника за акредитивом відображається запис: дебет 63 «Розрахунки з постачальниками» – кредит 313. Якщо після виконання зобов'язань за акредитивом залишається залишок коштів, він може бути повернутий на поточний рахунок підприємства або використаний для погашення кредиту, що відображається записом: дебет 311, 601 – кредит 313.

Одержання грошових коштів через чек на оплату відрядження працівника фіксується бухгалтерськими записами: дебет 301 або 302 – кредит 311 або 312. У випадку отримання готівки для господарських потреб або виплати відпускних оформлюється запис: дебет 301 – кредит 311. Здача готівки з каси підприємства до банку відображається записом: дебет 311, 312 – кредит 301, 302.

Операції в іноземній валюті, зокрема облік надходження коштів від реалізації валюти, регулюються НП(С)БО 21. Під час первісного визнання операції в іноземній валюті відображаються у національній валюті через перерахунок за офіційним курсом НБУ на дату здійснення операції [26].

Валютний курс в Україні встановлюється Національним банком України як співвідношення між національною валютою та валютами інших держав.

Різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти, обрахованими за різними валютними курсами, визначається як курсова різниця.

Згідно з чинними нормативно-правовими актами, курсові різниці за монетарними статтями в іноземній валюті підлягають обов'язковому обліку не лише на дату проведення розрахунків, а й на дату складання балансу. Монетарними статтями вважаються статті фінансової звітності, які відображають грошові кошти, а також активи і зобов’язання, що підлягають отриманню або сплаті у фіксованій (визначеній) сумі грошових коштів або їх еквівалентів.

Курсові різниці, що виникають при перерахунку грошових коштів в іноземній валюті та інших монетарних статей, відображаються у складі інших операційних доходів або витрат, якщо вони пов’язані з операційною діяльністю. Якщо ж курсові різниці виникають у контексті інвестиційної чи фінансової діяльності, вони обліковуються у складі інших доходів або витрат.

У бухгалтерському обліку ПрАТ «Оболонь» для нарахування курсових різниць використовуються наступні субрахунки: 714 «Дохід від операційної курсової різниці» – узагальнює інформацію про доходи, що виникають у результаті коливань валютного курсу за активами та зобов’язаннями, пов’язаними з операційною діяльністю підприємства; 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» – відображає доходи, пов’язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю; 945 «Втрати від операційної курсової різниці» – фіксує втрати від зміни курсу гривні до іноземної валюти, що виникають за активами та зобов’язаннями операційної діяльності; 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць» – використовується для обліку втрат від курсових коливань, що виникають за активами та зобов’язаннями неопераційної діяльності.

Детальні кореспонденції рахунку 31 «Рахунки в банках» у контексті курсових різниць представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Кореспонденція рахунків для обліку операцій з грошовими коштами на поточних рахунках ПрАТ «Оболонь»

Господарська операція	Кореспонденція		Сума, тис. грн.
	Дт	Кт	
Перераховано готівкові кошти з каси підприємства на поточний банківський рахунок	311	301	5 000
Погашено заборгованість за довгостроковими фінансовими активами	311	16	12 000
Повернуто залишок невикористаних акредитивів або чекової книжки на поточний рахунок	311	313	3 000
Отримано кошти на поточний рахунок за відвантажену продукцію (товари, роботи, послуги)	311	361	120 000
Повернення попередньо перерахованого авансу іншому підприємству	311	371	15 000
Отримано авансовий платіж від покупця або замовника	311	681	60 000
Перераховано кошти для придбання іноземної валюти	333	311	50 000
Сплачено передоплату за товари, роботи або послуги іншому контрагенту	371	311	20 000
Перераховано заробітну плату працівникам на їх банківські карткові рахунки	661	311	18 000
Перераховано податки та обов’язкові збори до бюджету	64	311	25 000

Джерело: сформовано на основі [1].

Облік операцій, пов'язаних із надходженням грошових коштів на банківські рахунки, відображається у Відомості 1.2, тоді як операції з вибуття коштів реєструються у Журналі-ордері №1, розділ ІІІ, побудованому за принципом аналогічним до Відомості 1.1 та Журналу-ордеру №1, розділ І.

Завершальним етапом бухгалтерського обліку є складання фінансової звітності, яка систематизує та узагальнює дані щодо діяльності підприємства, забезпечуючи зацікавлених користувачів інформацією, необхідною для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Головним джерелом інформації про рух грошових коштів та їх еквівалентів виступає Форма №3 «Звіт про рух грошових коштів».

Цей звіт відображає обсяги надходжень та витрачання грошових коштів у межах звітного періоду. Він розкриває джерела отримання фінансових ресурсів і напрями їх використання, дозволяючи оцінити здатність суб'єкта господарювання генерувати грошові потоки, а також його потребу у фінансових ресурсах для поточної діяльності.

Серед основних проблем обліку руху та залишків грошових коштів можна виокремити: визначення та класифікацію грошових коштів, коректне відображення цих показників у фінансовій звітності, організацію контролю за збереженням та використанням коштів, оптимізацію грошових надходжень і виплат, а також створення інформаційної бази для аналізу потенційних вигід і ризиків від проведених фінансових операцій. Важливим є також забезпечення повноти та своєчасності відображення руху коштів у системі обліку.

Таким чином, ефективна система обліку грошових коштів передбачає не лише правильність документального оформлення операцій відповідно до нормативно-правових вимог, а й своєчасне відображення інформації у регістрах обліку та фінансовій звітності. Підсумки діяльності підприємства значною мірою залежать від якості організації обліку грошових коштів, оскільки вони є ключовим ресурсом для забезпечення стабільного фінансового функціонування. Раціональний підхід до обліку, своєчасне відображення операцій і контроль за рухом грошових коштів сприятимуть ефективному використанню фінансових ресурсів, що позитивно вплине на загальну стабільність і прибутковість суб’єкта господарювання.

2.2. Організація і методика аудиту грошових коштів досліджуваного підприємства

Однією з ключових умов належного збереження та організації обліку грошових коштів у підприємстві є своєчасне та коректне документальне оформлення операцій, пов'язаних із надходженням, вибуттям та зберіганням

грошових коштів. Для забезпечення цього важливою є перевірка правильності, своєчасності та відповідності законодавчим вимогам оформлення операцій з грошовими коштами. У зв'язку з цим актуальною залишається методика аудиту грошових коштів, спрямована на підвищення ефективності діяльності підприємства та запобігання фінансовим порушенням.

У процесі аудиторської перевірки касових операцій аудитор зобов’язаний:

оцінити ефективність системи внутрішнього контролю за рухом грошових коштів та інших цінностей у касі підприємства;

визначити, виходячи з рівня внутрішнього контролю, метод аудиторської перевірки: суцільний, вибірковий або комбінований, а також встановити необхідність проведення фактичної інвентаризації;

перевірити відповідно до обраного методу: умови зберігання готівкових коштів та інших цінностей у касі при надходженні їх з банку або здачі до банку, дотримання правил зберігання чекових книжок, контроль за оформленням чеків і отриманням коштів, правильність документального оформлення надходження та видачі грошових коштів, своєчасність оприбуткування готівки, дотримання встановленого ліміту готівки в касі, порядок видачі коштів під звіт, а також застосування реєстраторів розрахункових операцій.

У процесі перевірки касових операцій аудитору необхідно ознайомитися із загальними принципами організації роботи каси підприємства, зокрема:

– частота проведення касових операцій;

– основні джерела надходження та напрями витрачання грошових коштів;

– кваліфікація персоналу, відповідального за роботу з касовими операціями;

– наявність договорів про повну матеріальну відповідальність із касирами.

Процедура аудиту розрахунково-касових операцій на ПрАТ «Оболонь» включає оцінку ефективності контролю за рухом грошових коштів, перевірку документального оформлення операцій та дотримання вимог нормативних документів. Цей підхід спрямований на запобігання можливим фінансовим

порушенням та забезпечення прозорості грошових потоків підприємства (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Процедура аудиту розрахунково-касових операцій на ПрАТ «Оболонь»

Джерело: сформовано на основі [5].

Детальне дослідження зазначених аспектів дозволить аудитору отримати об'єктивне уявлення про стан касових операцій у ПрАТ «Оболонь», виявити слабкі місця в організації обліку, а також встановити потенційні порушення та недоліки у веденні документації.

Початковим етапом аудиторської перевірки касових операцій є проведення раптової інвентаризації каси із повним перерахунком готівкових коштів та інших цінностей, що зберігаються в касі підприємства. Це дозволяє своєчасно виявити нестачу, надлишок або інші можливі зловживання.

Важливим етапом аудиторського процесу на ПрАТ «Оболонь» є перевірка правильності заповнення касових документів і дотримання встановленого порядку ведення касових операцій. Під час цієї перевірки аудитор має встановити наявність касової книги на підприємстві, а також оцінити коректність її ведення відповідно до чинних стандартів. При аналізі касових операцій ПрАТ «Оболонь» увага приділяється законності, достовірності та доцільності проведених операцій. Особливо важливим є контроль за повнотою та своєчасністю оприбуткування готівкових коштів у касу. Це досягається шляхом зустрічної перевірки даних банківських виписок, корінців чекових книжок, прибуткових касових ордерів і записів у касовій книзі.

Окрім стандартних методів контролю, аудитор ПрАТ «Оболонь» може застосовувати метод зустрічних перевірок, які передбачають співставлення інформації безпосередньо на підприємствах-контрагентах, що здійснювали розрахунки готівкою. Це дозволяє зіставити дані первинних документів із даними покупців для виявлення можливих розбіжностей або фактів приховування коштів.

Слід відзначити, що ПрАТ «Оболонь» здійснює розрахунки через банківські рахунки. Метою аудиторської перевірки банківських операцій є встановлення кількості відкритих рахунків, оцінка законності операцій за кожним із них, а також перевірка своєчасності, правильності та повноти відображення руху грошових коштів у бухгалтерському обліку. Особливу увагу приділяють контролю над отриманням і використанням кредитів, їх своєчасному погашенню, а також дотриманню фінансової дисципліни відповідно до укладених договорів.

Основними завданнями аудиту грошових коштів ПрАТ «Оболонь» на рахунках у банках є:

контроль за дотриманням чинного законодавства щодо обліку коштів на рахунках у банку;

перевірка достовірності документального оформлення банківських операцій;

оцінка реальності, законності та доцільності здійснених фінансових операцій.

Некоректне відображення операцій на поточних рахунках у національній валюті, а також переміщення коштів між рахунками без відповідного документального підтвердження можуть призвести до приховування грошових потоків. Подібні операції можуть бути неправомірно списані на витрати замість відображення їх у системі матеріальної відповідальності. Тому важливим є контроль за правильністю обліку кожної фінансової операції, починаючи з моменту надходження готівкових коштів із банку.

Аудитор зобов'язаний перевірити, чи підтверджені всі операції, зазначені у банківських виписках, відповідними первинними документами. Така взаємна перевірка повинна поєднуватися з контролем за сутністю операцій, відображених у документах. Особлива увага приділяється відповідності змісту платіжного доручення фактичній господарській операції, а також правильності оформлення додатків до документів, таких як договори, положення тощо.

Аудит банківських операцій зазвичай проводиться суцільним методом, окремо для кожного рахунку, при цьому пріоритетна увага приділяється поточним рахункам підприємства.

Основними джерелами інформації для проведення аудиту грошових коштів на ПрАТ «Оболонь» є:

– вимоги чинних нормативно-правових актів щодо обліку грошових коштів на рахунках у банках;

– банківські виписки за перевіряємий період;

– первинні розрахункові документи разом із додатками;

– регістри синтетичного та аналітичного обліку;

– головна книга підприємства;

– фінансова звітність, зокрема: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про рух грошових коштів (за прямим або непрямим методом), Примітки до річної фінансової звітності;

– відповіді на аудиторські запити;

– договори з банківськими установами про відкриття рахунків;

– первинні документи з обліку грошових коштів: прибутковий касовий ордер, видатковий касовий ордер, касова книга, грошові чеки, платіжні доручення, фіскальні чеки та інші документи, передбачені наказом про облікову політику підприємства;

– дані про залишок ліміту готівкових коштів у касі;

– аудиторські звіти попередніх перевірок.

Методи та технічні прийоми проведення аудиту залежать від багатьох факторів, включаючи специфіку діяльності підприємства, обсяги грошових потоків, форму організації бухгалтерського обліку та рівень документообігу. Комплексний підхід до перевірки забезпечує не лише контроль за фінансовими потоками, але й гарантує прозорість та надійність системи обліку грошових коштів. У програмі аудиту грошових коштів аудитор фіксує ключові процедури, які необхідно виконати для досягнення основних цілей перевірки. Ці процедури спрямовані на оцінку достовірності облікових даних, законності проведених операцій, а також виявлення можливих порушень чи помилок у фінансових звітах підприємства.

На основі інформації, отриманої під час попереднього етапу планування, аудитор формує загальний план перевірки грошових коштів, який систематизує основні етапи контролю, їх послідовність та методи, що застосовуються для аналізу фінансових даних. Рекомендованим підходом до аудиту грошових коштів підприємства є проведення перевірки в кілька послідовних етапів, що забезпечує системний підхід до аналізу фінансової інформації.

На першому етапі аудитор здійснює ознайомлення з обліковою політикою підприємства, документами, що регламентують порядок ведення обліку грошових коштів, та основними напрямами діяльності компанії. Наступним

кроком є оцінка системи внутрішнього контролю, що включає аналіз процедур зберігання, обліку та контролю за рухом грошових коштів.

Подальший етап передбачає проведення фактичних перевірок, зокрема інвентаризації каси, звірки даних банківських виписок із первинними документами, перевірки правильності складання касових ордерів, платіжних доручень, грошових чеків тощо. На завершальному етапі аудитор систематизує отримані результати, узагальнює виявлені порушення та відхилення, формує аудиторський висновок, в якому надає рекомендації щодо усунення недоліків і підвищення ефективності обліку грошових коштів на підприємстві.

Робоча програма аудиту грошових коштів ПрАТ «Оболонь» викладена нижче.

1. Мета аудиту: перевірка достовірності облікових даних щодо грошових коштів; законності проведення операцій; відповідності фінансової звітності чинним стандартам; оцінка системи внутрішнього контролю за рухом грошових коштів.

2. Завдання аудиту: оцінка ефективності внутрішнього контролю за обліком та рухом грошових коштів; перевірка правильності та повноти відображення грошових коштів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності; перевірка відповідності облікових даних первинним документам; виявлення можливих порушень та помилок у веденні обліку грошових коштів; оцінка дотримання лімітів готівки у касі та правильності ведення касових операцій.

3. Об'єкт аудиту: касові операції підприємства; операції на поточних рахунках у банках; операції з іноземною валютою; фінансова звітність ПрАТ «Оболонь» (баланс, звіт про рух грошових коштів, примітки до фінансової звітності).

4. Нормативно-правова база: національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку; податковий кодекс України; закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; інструкція про ведення касових операцій; внутрішні положення ПрАТ «Оболонь» з облікової політики.

5. Методи аудиту: суцільний та вибірковий контроль; документальна перевірка первинних документів та облікових регістрів; зустрічні перевірки з контрагентами; аналіз документів за хронологією; опитування та співбесіди з працівниками фінансової служби.

6. Аудиторські процедури: перевірка касової книги, прибуткових і видаткових касових ордерів; оцінка дотримання ліміту готівки; звірка банківських виписок із записами в облікових регістрах; перевірка відповідності облікових даних даним фінансової звітності; перевірка правильності класифікації грошових коштів за видами операцій (операційні, фінансові, інвестиційні).

7. Аудиторські докази: первинні документи (касові ордери, банківські виписки, платіжні доручення); облікові регістри (журнали-ордери, касова книга); фінансова звітність (форма №1, форма №3, примітки до фінансової звітності); відповіді на запити аудитора; акти інвентаризації.

Процедури аудиту грошових коштів ПрАТ «Оболонь» відображені у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків для обліку операцій з грошовими коштами на поточних рахунках ПрАТ «Оболонь»

Процедура аудиту	Мета внутрішнього аудиту	Завдання внутрішнього аудиту	Джерела інформації для аудиту	Код робочих документів
Перевірка касових операцій	контроль достовірності обліку грошових коштів	встановлення законності та повноти відображення касових операцій	касова книга, прибуткові та видаткові касові ордери, банківські виписки	AUD-001
Інвентаризація каси	виявлення фактичної наявності грошових коштів	встановлення відповідності залишку готівки даним обліку	акт інвентаризації, касова книга	AUD-002
Аналіз операцій на поточних рахунках	оцінка законності безготівкових операцій	виявлення можливих порушень у веденні безготівкових розрахунків	банківські виписки, платіжні доручення	AUD-003

Перевірка правильності відображення курсових різниць	контроль за дотриманням стандартів обліку	визначення достовірності розрахунків курсових різниць	облікові регістри, первинні документи, виписки банку	AUD-004
Аналіз дотримання лімітів залишку готівки	контроль відповідності встановленим нормам	перевірка відповідності залишку готівки встановленим нормативам	наказ про облікову політику, розрахунок ліміту каси	AUD-005
Оцінка системи внутрішнього контролю	визначення ефективності контролю	виявлення недоліків у системі внутрішнього контролю	положення про внутрішній контроль, інструкції	AUD-006
Перевірка відповідності облікових даних фінансовій звітності	контроль повноти та правильності звітності	зіставлення облікових даних з фінансовою звітністю	форма №1, форма №3, примітки до фінансової звітності	AUD-007

Джерело: сформовано на основі [5].

Заключний етап аудиту грошових коштів на ПрАТ «Оболонь» передбачає систематизацію та аналіз виявлених недоліків, оцінку їх впливу на діяльність підприємства, а також формування висновків щодо наявності або відсутності порушень у системі обліку та контролю. За результатами аудиту складається висновок, у якому наводяться встановлені відхилення, а також пропозиції щодо їх усунення та вдосконалення системи обліку, контролю й захисту грошових коштів. Крім того, надаються рекомендації щодо посилення внутрішнього контролю та вдосконалення заходів для запобігання фінансовим зловживанням у майбутньому. Важливою складовою фінального етапу аудиту є контроль за виконанням ухвалених рішень та оцінка ефективності заходів, спрямованих на усунення виявлених недоліків.

Серед найбільш поширених порушень, які виявляються під час аудиторських перевірок грошових коштів, можна виділити:

1. некоректне оформлення прибуткових та видаткових касових ордерів;
2. арифметичні помилки у фінансових розрахунках;
3. недотримання встановленого ліміту каси та перевищення строків користування підзвітними сумами;

4. зловживання посадовими обов'язками, зокрема неоприбуткування коштів, їх привласнення або надлишкове списання готівкових коштів у касі;
5. неналежне виконання службових обов'язків, включаючи формальне підписання документів без реального контролю, здійснення інвентаризації лише на папері, а також придбання товарів чи послуг із порушенням принципу економічної доцільності;
6. неправильна оцінка операцій із закупівлі, виробництва або реалізації продукції з точки зору економічної ефективності;
7. помилки в кореспонденції рахунків, що призводять до некоректного відображення фінансових результатів.

Керівництво ПрАТ «Оболонь» повинно усвідомлювати, що грошові кошти є одним із ключових активів, і вони здатні приносити економічну вигоду лише за умови їх раціонального та ефективного використання. Відсутність належного контролю за рухом грошових коштів може призвести до фінансових втрат, зниження ліквідності та виникнення ризиків шахрайства.

Таким чином, слід зазначити, що аудит грошових коштів є невід’ємною складовою системи фінансового контролю як на рівні окремого підприємства, так і на рівні держави загалом. Його проведення забезпечує прозорість фінансових потоків, дотримання принципів законності та достовірності обліку. За результатами аудиторської перевірки грошових коштів ПрАТ «Оболонь» порушень та відхилень в обліку і контролі за фінансовими ресурсами не виявлено.

2.3. Організація і методика аналізу грошових коштів ПрАТ «Оболонь»

Аналіз грошових коштів є важливою складовою фінансового управління, оскільки саме грошові кошти забезпечують підприємство необхідною ліквідністю для стабільного функціонування та розвитку. Ефективна організація

та методика аналізу дозволяють отримати об’єктивну інформацію про фінансовий стан компанії, оцінити її здатність своєчасно виконувати зобов’язання, підтримувати достатній рівень ліквідності та забезпечувати фінансову стійкість.

ПрАТ «Оболонь», як один із провідних представників харчової промисловості України, здійснює значні обсяги фінансових операцій, пов’язаних із надходженням, витрачанням та зберіганням грошових коштів. У цьому контексті аналіз грошових коштів є ключовим інструментом для моніторингу ефективності їх використання, виявлення резервів для оптимізації фінансових потоків та мінімізації ризиків, пов’язаних із недостатністю або нераціональним розподілом коштів. Дослідження питань організації та методики аналізу грошових коштів включає вивчення основних джерел формування та напрямів використання коштів, оцінку динаміки і структури грошових потоків, а також виявлення чинників, що впливають на їх обсяг і рух. Крім того, увага приділяється розробці рекомендацій для підвищення ефективності управління грошовими коштами, що сприятиме зміцненню фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь» та підвищенню її конкурентоспроможності на ринку.

Основними джерелами аналізу грошових коштів ПрАТ «Оболонь» є фінансова звітність підприємства, яка містить Звіт про фінансовий стан (Баланс), де відображаються залишки грошових коштів на початок та кінець звітного періоду, а також Звіт про рух грошових коштів, що є ключовим документом для аналізу потоків надходжень і виплат. Доповнюють ці дані Примітки до річної фінансової звітності, які розкривають додаткову інформацію щодо складу грошових коштів та їх еквівалентів.

Важливу роль у процесі аналізу відіграють також первинні облікові документи, зокрема прибуткові та видаткові касові ордери, журнал реєстрації касових документів, касова книга, банківські виписки з поточних рахунків підприємства, платіжні доручення та меморіальні ордери. Ці документи дозволяють отримати деталізовану інформацію про рух грошових коштів у розрізі окремих господарських операцій.

Додатковим джерелом є регістри бухгалтерського обліку, які систематизують дані первинної документації та забезпечують контроль за рухом грошових коштів. Комплексний аналіз усіх цих джерел дозволяє здійснювати обґрунтовану оцінку фінансової діяльності підприємства, виявляти фінансові ризики та ухвалювати управлінські рішення для покращення ефективності управління грошовими потоками.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки руху грошових коштів від операційної діяльності ПрАТ «Оболонь» у 2021-2023 рр.

Показник	Значення показника			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
Надходження від:					
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6 281 719	7 482 356	8 912 473	1 430 117	19%
Повернення податків і зборів	301 612	348 724	403 195	54 471	16%
Цільового фінансування	223 325	199 563	178 329	-21 234	-11%
Надходження авансів від покупців і замовників	521 591	603 487	698 241	94 754	16%
Надходження від повернення авансів	119 315	147 932	183 412	35 480	24%
Надходження від боржників (штрафи, пені)	84 057	89 274	94 815	5 541	6%
Надходження від операційної оренди	205 129	210 347	215 698	5 351	3%
Інші надходження	415 717	432 581	450 129	17 548	4%
Витрачено всього, в т. ч.:					
Придбання товарів (робіт, послуг)	3 738 012	3 924 578	4 120 456	195 878	5%
Оплату праці	1 172 406	1 243 189	1 318 245	75 056	6%
Відрахування на соціальні заходи	347 885	378 954	412 798	33 844	9%
Зобов’язання з податків і зборів	853 036	892 654	934 112	41 458	5%
Витрачання на оплату авансів	252 088	267 321	283 475	16 154	6%
Витрачання на повернення авансів	187 882	194 762	201 894	7 132	4%
Витрачання на оплату цільових внесків	106 324	112 437	118 902	6 465	6%
Інші витрачання	540 750	573 981	609 254	35 273	6%
Чистий рух коштів від операційної діяльності	917 152	1 118 491	1 364 029	245 538	22%

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку В.

У період з 2021 по 2023 рік ПрАТ «Оболонь» демонструє позитивну динаміку зростання основних показників руху грошових коштів. Значний приріст спостерігається у надходженнях від реалізації продукції, які зросли на 19%, що може свідчити про розширення ринкових позицій підприємства, збільшення обсягів продажів або підвищення цінової політики. Повернення податків і зборів за цей період також зросло на 16%, що може бути наслідком оптимізації податкової звітності або зміни у системі податкових відшкодувань.

Цільове фінансування збільшилося на 16%, що може вказувати на активну участь підприємства у програмах державної підтримки або міжнародних ініціативах. Водночас надходження авансів від покупців зросли на 16%, що може свідчити про підвищення рівня довіри контрагентів до підприємства або покращення умов договірних відносин. Особливо суттєве зростання відзначається за показником повернення авансів – на 24%, що може свідчити про активне врегулювання взаєморозрахунків із контрагентами.

Зростання надходжень від боржників у вигляді штрафів і пені на 6% є менш значущим, однак вказує на посилення контролю за дотриманням договірних зобов’язань. Надходження від операційної оренди збільшилися на 5%, що може бути результатом збільшення обсягів орендованих площ або перегляду умов орендних договорів. Інші надходження також демонструють помірне зростання на 6%, що може бути пов’язане з розширенням додаткових джерел доходу підприємства.

Щодо витрат, загальний обсяг збільшився на 6%, що зумовлено підвищенням витрат на оплату праці на 6% та відрахувань на соціальні заходи на 9%, що свідчить про збільшення фонду оплати праці та відповідних соціальних гарантій. Витрати на придбання товарів, робіт та послуг зросли на 5%, що може бути пов’язано із зростанням цін на сировину або розширенням обсягів виробництва. Зобов’язання з податків і зборів зросли на 5%, що узгоджується із загальним збільшенням обсягів операційної діяльності. Витрачання на оплату авансів зросло на 6%, а повернення авансів – на 6%, що може бути пов’язано із збільшенням взаєморозрахунків із контрагентами. Витрати на оплату цільових

внесків зросли на 6%, що може свідчити про підвищення активності у сфері благодійних чи соціальних програм. Інші витрачання зросли на 5%, що може бути наслідком збільшення адміністративних та операційних витрат. Чистий рух коштів від операційної діяльності зріс на 22%, що свідчить про покращення фінансових результатів підприємства, оптимізацію витрат та ефективне управління грошовими потоками. Загалом, динаміка показників вказує на позитивні тенденції у фінансовому стані ПрАТ «Оболонь» з підвищенням обсягів продажів, збільшенням стабільності та ефективності управління ресурсами.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки руху грошових коштів від інвестиційної діяльності ПрАТ «Оболонь» у 2021-2023 рр.

Показник	Значення показника			Відхилення	
	2021	2022	2023	абсолютне (±)	відносне (%)
Придбання основних засобів	1 187 342	1 359 478	1 498 217	138 739	10%
Реалізація основних засобів	298 541	325 187	347 659	22 472	7%
Надходження від реалізації фінансових інвестицій	182 365	201 459	249 827	48 368	12%
Придбання нематеріальних активів	456 278	489 643	522 987	33 344	7%
Надходження від реалізації нематеріальних активів	123 459	135 764	158 312	22 548	17%
Інвестиції у дочірні компанії	512 763	543 218	578 492	35 274	6%
Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	1 253 321	1 380 911	1 592 552	211 641	15%

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку В.

У період 2021-2023 років спостерігається стабільне зростання показників інвестиційної діяльності ПрАТ «Оболонь». Придбання основних засобів зросло на 10%, що свідчить про активне оновлення виробничих потужностей. Реалізація основних засобів збільшилася на 7%, що може свідчити про оптимізацію активів. Надходження від реалізації фінансових інвестицій зросли на 12%, що вказує на ефективне управління інвестиційними портфелями. Витрати на придбання нематеріальних активів зросли на 7%, ймовірно, через збільшення витрат на ліцензії та програмне забезпечення. Чистий рух грошових коштів від

інвестиційної діяльності демонструє позитивну динаміку, зростаючи на 15% за аналізований період.

Для оцінки ефективності управління грошовими потоками ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 роки були розраховані ключові фінансові коефіцієнти, що характеризують ліквідність, динаміку надходжень і виплат, а також ефективність управління грошовими ресурсами. Результати розрахунків представлені в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансові коефіцієнти ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 роки

Показник	Значення показника		
	2021	2022	2023
Коефіцієнт ліквідності грошового потоку	1,25	1,3	1,4
Коефіцієнт відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку	1,35	1,4	1,5
Коефіцієнт поповнення грошових засобів	0,85	0,9	0,95
Коефіцієнт окупності грошового потоку	1,1	1,15	1,2
Коефіцієнт співвідношення грошових виплат та чистого грошового потоку	1,2	1,18	1,22
Коефіцієнт вибуття грошових засобів	0,75	0,8	0,85
Коефіцієнт притоку грошових засобів	1,3	1,28	1,35
Коефіцієнт ефективності грошового потоку	0,95	0,97	1
Коефіцієнт чистого поповнення грошових засобів	1,05	1,08	1,1

Джерело: сформовано і розраховано на основі даних Додатку В.

Аналіз динаміки коефіцієнтів свідчить про поступове покращення фінансового стану ПрАТ «Оболонь». Коефіцієнт ліквідності грошового потоку зріс з 1,25 у 2021 році до 1,40 у 2023 році, що вказує на збільшення спроможності компанії покривати короткострокові зобов'язання за рахунок грошових надходжень. Коефіцієнт відношення грошових надходжень до чистого грошового потоку також демонструє позитивну тенденцію, збільшуючись із 1,35 до 1,50. Це свідчить про зростання обсягів надходжень від основної діяльності підприємства. Показники поповнення та вибуття грошових засобів залишаються стабільними, що вказує на збалансованість між притоками та витратами. Проте, дещо зростає коефіцієнт окупності грошового потоку, досягаючи 1,20 у 2023 році, що свідчить про зростання ефективності управління фінансовими

ресурсами. Загалом, покращення коефіцієнтів ефективності та чистого поповнення грошових засобів вказує на позитивні зміни у фінансовій політиці підприємства, оптимізацію обігових коштів та стабільність фінансових потоків.

Таким чином, аналіз грошових коштів є важливою складовою фінансового управління ПрАТ «Оболонь», оскільки забезпечує контроль за ліквідністю, платоспроможністю та ефективністю використання фінансових ресурсів. У процесі дослідження було встановлено, що підприємство демонструє позитивну динаміку фінансових показників, зокрема зростання основних коефіцієнтів ліквідності, надходжень та ефективності грошових потоків упродовж аналізованого періоду. Високі значення коефіцієнтів ліквідності та чистого поповнення грошових коштів свідчать про достатню спроможність підприємства покривати поточні фінансові зобов’язання, тоді як стабільність показників надходжень і виплат підтверджує раціональне управління грошовими потоками. Разом з тим, позитивні зміни у структурі та динаміці фінансових потоків свідчать про ефективність методики аналізу, застосованої на підприємстві. Вона включає комплексний підхід до оцінки всіх аспектів руху грошових коштів, що дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення для підтримання фінансової стабільності компанії.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах ведення бізнесу ефективне управління грошовими коштами підприємства є важливою складовою фінансової стабільності та забезпечення конкурентоспроможності. Грошові кошти виступають основним елементом ліквідності та платоспроможності підприємства, а їх облік, аудит та аналіз відіграють ключову роль у забезпеченні достовірності фінансової звітності, виявленні можливих ризиків та прийнятті обґрунтованих управлінських рішень. Проте, в умовах змін законодавчої бази, глобальних економічних викликів та цифровізації фінансових процесів, існуючі методики обліку, аудиту та аналізу грошових коштів потребують удосконалення. Виклики сучасної економіки, зокрема зростання обсягів безготівкових операцій, підвищення вимог до прозорості фінансової звітності, а також необхідність оперативного реагування на ризики, зумовлюють необхідність адаптації облікових процесів до нових реалій.

Удосконалення методики обліку, аудиту та аналізу грошових коштів передбачає комплексний підхід, який включає автоматизацію облікових процесів, застосування сучасних інформаційних технологій, посилення внутрішнього контролю, а також інтеграцію міжнародних стандартів фінансової звітності. Запровадження цих змін сприятиме підвищенню якості облікової інформації, покращенню фінансового контролю та зниженню ризиків фінансових зловживань.

Ефективний облік грошових коштів є основою для забезпечення фінансової прозорості та обґрунтованих управлінських рішень на підприємстві. У сучасних умовах активного розвитку цифрових технологій та змін у нормативно-правовій базі постає потреба в удосконаленні підходів до обліку грошових коштів. Це зумовлено необхідністю своєчасного та достовірного

відображення фінансових потоків, що дозволяє мінімізувати фінансові ризики та підвищити контроль за рухом грошових ресурсів.

Одним із ключових напрямів удосконалення є автоматизація облікових процесів, яка дозволяє зменшити вплив людського фактору, покращити швидкість обробки фінансових даних та підвищити точність розрахунків. Впровадження сучасних програмних комплексів, таких як 1С:Підприємство, BAS ERP, SAP, допомагає інтегрувати облік грошових коштів із загальною системою управління підприємством, забезпечуючи оперативний моніторинг фінансових показників.

Важливим елементом удосконалення є посилення внутрішнього контролю за рухом грошових коштів. Це включає створення системи регулярного моніторингу операцій із готівковими та безготівковими коштами, запровадження процедур перевірки достовірності фінансової інформації, а також використання методів контролю на етапі введення даних у систему обліку.

Додатково, гармонізація облікових процедур відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) сприятиме уніфікації принципів ведення обліку, підвищенню прозорості фінансових даних і їх порівнянності у міжнародному контексті. Це особливо важливо для підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність або залучають іноземних інвесторів.

Отже, удосконалення методики обліку грошових коштів на підприємстві сприятиме підвищенню якості фінансової інформації, мінімізації ризиків помилок та шахрайства, а також відповідності міжнародним стандартам звітності, що є основою для ефективного фінансового управління.

Для забезпечення більш ефективного контролю за фінансовими ресурсами підприємства необхідно вдосконалювати підходи до аудиторських процедур. Це дозволить своєчасно виявляти потенційні порушення та підвищити достовірність фінансової звітності.

Одним із ключових напрямів удосконалення є впровадження ризик-орієнтованого підходу до аудиту. Такий підхід дозволяє сфокусувати увагу аудитора на найбільш критичних ділянках, де ймовірність фінансових порушень

або помилок є найвищою. Визначення ризиків ґрунтується на аналізі операційної діяльності, розміру грошових потоків та історичних даних про недоліки у фінансовому обліку підприємства.

Додатковим інструментом для підвищення якості аудиту є використання цифрових інструментів для аудиторських перевірок. Програмні продукти, такі як IDEA, ACL, Audit Command Language, дозволяють автоматизувати процеси перевірки великого обсягу фінансових даних, швидше і точніше ідентифікувати аномалії у фінансових потоках, а також формувати аналітичні звіти для керівництва. Важливим аспектом удосконалення є також поглиблення процедур перевірки грошових потоків, зокрема більш детальний аналіз відповідності надходжень та витрат, співставлення фактичних даних із договірними зобов'язаннями, а також перевірка відповідності внутрішнім політикам компанії.

Запровадження регулярного моніторингу внутрішніх контролів є необхідним для постійного контролю за дотриманням встановлених процедур обліку та аудиту. Це включає періодичні внутрішні перевірки, тестування системи обліку та контролю, а також оновлення процедур відповідно до змін у нормативно-правовій базі.

Отже, впровадження ризик-орієнтованого підходу, цифрових інструментів та системного моніторингу внутрішніх контролів дозволить підвищити ефективність аудиту грошових коштів, знизити ризики фінансових зловживань та забезпечити достовірність фінансової звітності ПрАТ «Оболонь».

Ефективний аналіз грошових коштів є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечення фінансової стабільності підприємства. В сучасних умовах складності фінансових операцій та посилення вимог до прозорості звітності необхідним є удосконалення методичних підходів до аналізу грошових потоків.

Одним із ключових напрямів є використання багатофакторного аналізу фінансових потоків, що передбачає дослідження грошових надходжень та витрат з урахуванням кількох параметрів, таких як джерела формування коштів, види діяльності, часові періоди, ризиковість операцій тощо. Це дозволяє отримати

більш комплексну картину руху грошових коштів та оцінити їхню збалансованість.

Важливим кроком є впровадження показників ефективності управління грошовими коштами, таких як коефіцієнт ліквідності грошового потоку, коефіцієнт оборотності грошових коштів, коефіцієнт достатності грошових ресурсів. Використання цих показників дозволяє здійснювати кількісну оцінку фінансової стійкості підприємства, виявляти критичні моменти у використанні ресурсів та розробляти рекомендації щодо їх оптимізації.

Поглиблення аналізу ліквідності та платоспроможності є необхідним для більш детальної оцінки здатності підприємства покривати свої поточні зобов'язання. Це передбачає розрахунок показників швидкої, поточної та абсолютної ліквідності, а також аналіз структури активів і пасивів для визначення можливих фінансових ризиків.

Завершальним напрямом удосконалення є оптимізація системи звітності для керівництва, що передбачає підвищення інформативності фінансових звітів, їх візуалізацію за допомогою аналітичних панелей (dashboard), а також адаптацію звітності до потреб різних рівнів управління підприємством.

Отже, удосконалення методики аналізу грошових коштів шляхом застосування багатофакторного підходу, використання показників ефективності, поглиблення аналізу ліквідності та оптимізації управлінської звітності дозволить ПрАТ «Оболонь» покращити контроль за фінансовими ресурсами, мінімізувати ризики втрати ліквідності та підвищити якість управлінських рішень.

Удосконалення методики обліку, аудиту та аналізу грошових коштів ПрАТ «Оболонь» сприятиме значним позитивним змінам у фінансовому управлінні підприємством. Одним із ключових результатів стане підвищення достовірності фінансової звітності, оскільки оновлені підходи до обліку та аудиторської перевірки забезпечать точніше відображення руху грошових коштів у фінансових документах. Водночас посилення фінансової прозорості підприємства буде досягнуто завдяки впровадженню більш деталізованих процедур контролю та аналізу. Це сприятиме підвищенню довіри з боку внутрішніх і зовнішніх

стейкхолдерів, включаючи інвесторів, кредиторів та партнерів. Важливим результатом стане зниження ризиків фінансових зловживань. Вдосконалення системи внутрішнього контролю, використання ризик-орієнтованого підходу до аудиту та автоматизація облікових процесів дозволять своєчасно виявляти та запобігати фінансовим порушенням, зокрема, шахрайству та зловживанням. Крім того, підвищення ефективності управління грошовими ресурсами стане можливим завдяки використанню показників ефективності управління грошовими потоками, поглибленому аналізу ліквідності та платоспроможності, а також впровадженню сучасних аналітичних інструментів. Це дозволить керівництву підприємства приймати більш обґрунтовані управлінські рішення щодо використання фінансових ресурсів.

Реалізація запропонованих напрямів удосконалення методики обліку, аудиту та аналізу грошових коштів сприятиме зміцненню фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь», зниженню ризиків та підвищенню ефективності фінансового управління.

Розгляд напрямів удосконалення методики обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства дозволяє стверджувати, що впровадження сучасних підходів до управління фінансовими потоками сприятиме підвищенню ефективності фінансової діяльності ПрАТ «Оболонь». Запропоновані заходи з автоматизації облікових процесів, використання сучасних програмних комплексів та гармонізація облікових процедур відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності забезпечать більш оперативний, точний та прозорий облік грошових коштів. У сфері аудиту важливим є впровадження ризик-орієнтованого підходу, що дозволяє зосередити перевірки на найбільш критичних ділянках, мінімізуючи ризики помилок та фінансових зловживань. Використання цифрових інструментів для аудиторських перевірок, зокрема програм для обробки великих обсягів даних, дозволить оптимізувати процес перевірки та підвищити якість контролю. Щодо вдосконалення методики аналізу грошових коштів, наголос варто зробити на впровадженні багатофакторного аналізу фінансових потоків, використанні показників ефективності управління

фінансовими ресурсами та поглибленому аналізі ліквідності й платоспроможності. Це дозволить керівництву компанії приймати обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на підвищення фінансової стабільності та ефективності використання грошових ресурсів.

Таким чином, комплексний підхід до удосконалення методик обліку, аудиту та аналізу грошових коштів, зокрема автоматизація, підвищення контролю та застосування сучасних стандартів, забезпечить ПрАТ «Оболонь» фінансову прозорість, зниження ризиків та покращення управління фінансовими потоками.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у роботі здійснено комплексне дослідження теоретичних і методичних засад обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства, розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи обліку та контролю за рухом грошових коштів, підвищення рівня достовірності фінансової інформації та її використання для прийняття ефективних управлінських рішень.

Дослідження теоретико-методичних основ обліку, аудиту та аналізу грошових коштів підприємства дозволило встановити, що ефективне управління цим об’єктом є критично важливим для забезпечення фінансової стабільності та платоспроможності підприємства. Грошові кошти є ключовим ресурсом, який визначає здатність підприємства здійснювати операційну діяльність, своєчасно виконувати фінансові зобов’язання та забезпечувати розвиток. Важливим етапом дослідження було уточнення економічної сутності грошових коштів, аналіз їх нормативно-правового регулювання, а також дослідження ключових наукових підходів до трактування цього поняття, що сприяло формуванню бази для подальших практичних досліджень.

Проведений аналіз діяльності ПрАТ «Оболонь» дозволив отримати об’єктивну картину фінансового стану підприємства, його грошових потоків, ефективності управління фінансовими ресурсами та особливостей організації обліку. Було здійснено аналіз фінансово-господарських показників, що підтвердило стабільний фінансовий стан підприємства, але водночас виявило потребу у підвищенні ефективності управління грошовими коштами. Важливим етапом дослідження став SWOT-аналіз, який допоміг виявити як сильні сторони у системі обліку та аудиту, так і потенційні загрози для фінансової стабільності підприємства.

Аналіз організації обліку грошових коштів ПрАТ «Оболонь» показав, що на підприємстві застосовуються сучасні облікові підходи, відповідні до національних стандартів бухгалтерського обліку. Водночас, у процесі дослідження було визначено необхідність подальшого вдосконалення облікових

процедур шляхом автоматизації облікових процесів, впровадження сучасних програмних комплексів та гармонізації облікових процедур відповідно до МСФЗ. Це дозволить підвищити прозорість облікової інформації, зменшити ризики помилок та покращити контроль за рухом грошових коштів.

Щодо методики аудиту, було встановлено, що сучасні аудиторські перевірки потребують адаптації до нових умов господарювання. Зокрема, було запропоновано впровадження ризик-орієнтованого підходу до аудиту, що дозволить фокусувати увагу на найбільш критичних операціях. Використання цифрових інструментів для аудиторських перевірок, таких як спеціалізовані програми для аналізу даних, підвищить ефективність процедур аудиту та дозволить знизити ризик недостовірності фінансової звітності.

Методика аналізу грошових коштів підприємства потребує вдосконалення через використання багатофакторного аналізу фінансових потоків, застосування ключових показників ефективності управління грошовими ресурсами, поглиблений аналіз ліквідності та платоспроможності. Оптимізація системи звітності для керівництва, зокрема впровадження інтерактивних фінансових панелей, дозволить приймати більш обґрунтовані управлінські рішення на основі оперативної фінансової інформації.

Удосконалення методик обліку, аудиту та аналізу грошових коштів на підприємстві дозволить досягти низки позитивних результатів: підвищення достовірності фінансової звітності, посилення прозорості облікових процесів, зниження ризиків фінансових зловживань та покращення управління фінансовими ресурсами. Це сприятиме не лише зміцненню фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь», але й підвищенню його конкурентоспроможності на ринку.

Отже, комплексне вдосконалення облікових, аудиторських та аналітичних підходів до управління грошовими коштами на підприємстві є важливим етапом для підвищення ефективності фінансової діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 388 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 94)
2. Гнатенко Є. П., Гикава А. О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. Економіка та суспільство. 2017. Вип. 5. С. 74–80
3. Голяш І. Д., Меньків Б. Організаційні аспекти аудиту грошових коштів. Фінансовий простір. 2020. Вип. 3. С. 148–153
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15 (дата звернення: 25.12.2024).
5. Жидєєва Л.І., Колісник О.П. Салямон-Міхєєва К.Д. Аудит. Навчальний посібник. Університет ДФС України, 2019. 312 с. (Серія «На допомогу студентам УДФСУ»)
6. Задорожний С. В. Облік і аудит грошових коштів та їх еквівалентів. Економіка та суспільство. 2019. Вип. 20. С. 145–150
7. Задорожний С. В. Облік і аудит грошових коштів та їх еквівалентів: дис. ... канд. екон. наук. Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2019. URL: https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35800/1/Zadorozhnyi%20S.V..pdf (дата звернення: 25.12.2024).
8. Закон України «Про банки і банківську діяльність»: Закон України від 7 грудня 2000 року № 2121-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14 (дата звернення: 25.12.2024).
9. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»: Закон України від 6 липня 1995 року № 265/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр (дата звернення: 25.12.2024).

10. Ільчук А. Р. Облік грошових коштів та аналіз грошових потоків підприємства у сучасних умовах господарювання. Економічний вісник. 2024. Вип. 25. С. 200–210

11. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: затверджена постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 року № 22. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04 (дата звернення: 25.12.2024).

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99 (дата звернення: 25.12.2024).

13. Калетвінцев М. Облік, аудит і аналіз грошових коштів некомерційного підприємства. Фінанси України. 2022. Вип. 12. С. 90–95

14. Кейнс Дж. М. Загальна теорія зайнятості, процента і грошей. Пер. з англ. С. Борисюк. Київ. Либідь. 2013. 320 с.

15. Коваль С. І. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств. Економічний вісник. 2019. Вип. 15. С. 100–105

16. Ковальчук К. В. Комплексний підхід до організації та методів проведення аудиту грошових коштів підприємства. Економічний аналіз. 2021. Вип. 7. С. 81–88

17. Король Р. Р. Облік і аудит грошових коштів підприємства. Економіка та суспільство. 2018. Вип. 19. С. 1358–1363

18. Ломакін Н. В. Аналіз грошових потоків підприємства. Фінансовий простір. 2017. Вип. 2. С. 165–169

19. Люсак А. В. Грошові кошти і грошові потоки як об'єкт обліку, аналізу і аудиту: дис. ... канд. екон. наук. Тернопіль: Західноукраїнський національний університет, 2021. URL: https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/44045/1/ОПЗм-21%20Люсак%20А.В.%20Грошові.pdf (дата звернення: 25.12.2024).

20. Маковей І. Ю. Організація та методика обліку, аналізу і аудиту грошових коштів та їх еквівалентів: дис. ... канд. екон. наук. Київ: Національний університет харчових технологій, 2011. URL: https://dspace.nuft.edu.ua/items/f7bc2cbb-3eb9-46a6-a169-09a9fe783663 (дата звернення: 25.12.2024).

21. Маркс К. Капітал. Критика політичної економії. Том 1. Пер. з нім. І. Шевченко. Київ. Дніпро. 1986. 900 с.

22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: затверджений Комітетом з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в 1993 році. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/МСБО_21.pdf (дата звернення: 25.12.2024).

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів»: затверджений Комітетом з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в 1992 році. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/МСБО_7.pdf (дата звернення: 25.12.2024).

24. Міжнародний стандарт фінансової звітності 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»: затверджений Комітетом з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в 1989 році. URL: https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/МСФЗ_29.pdf (дата звернення: 25.12.2024).

25. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 року № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13 (дата звернення: 25.12.2024).

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: наказ Міністерства фінансів України від 10 серпня 2000 року № 193. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0555-00 (дата звернення: 25.12.2024).

27. Остафійчук С. М. Класифікація грошових коштів та їх еквівалентів для потреб бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Облік і фінанси. 2018. Вип. 3. С. 107–112

28. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 25.12.2024).

29. Рікардо Д. Принципи політичної економії та оподаткування. Пер. з англ. О. Іванов. Київ. Основи. 2002. 512 с.

30. Сілівончик О. Б., Скрипник М. І. Організація обліку та методика аудиту грошових коштів на підприємстві. Економіка та суспільство. 2021. Вип. 29. С. 42–48

31. Сіренко А. О. Облік, аудит і аналіз грошових коштів та їх руху. Економічний аналіз. 2020. Вип. 6. С. 120–125

32. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів. Пер. з англ. О. Васильєв. Київ. Наш Формат. 2019. 824 с.

33. Фінансовий облік: навчальний посібник. Краєвський В.М., Колісник О.П., Гуріна Н.В. та ін. Ірпінь : УДФСУ, 2022. 616 с.

34. Фрідман М. Кількісна теорія грошей: нова формулювання. Пер. з англ. В. Лапкін. Київ. Справа. 1996. 176 с.

35. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15 (дата звернення: 25.12.2024).

36. Черняк Д. О. Облік, аналіз і контроль грошових коштів та управління грошовими потоками підприємства: дис. магістр. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет, 2023. URL: https://ir.stu.cn.ua/jspui/bitstream/123456789/29747/1/Черняк_магістр_ЕОО_2023.pdf(дата звернення: 25.12.2024).